دڵۆپێک

له جیاوازی نێوان مه‌نهه‌جی سه‌له‌ف و معاصرین له حدیثدا

نوسین و ئاماده‌کردنی: کاروان کمال الکردي

ناسنامەی کتێب

ناوی کتێب: دڵۆپێک لە جیاوازی نێوان مەنهەجی سەلەف و معاصرين لە حديثدا

نوسين و لێکۆڵینەوەی: کاروان کمال الكردي

دیزاینی ناوەوە : پەرجان دۆسکی

ژمارەی پەڕە: ١٥٥

ساڵ: ١٤٤٣هـــ

ناونیشانی کەناڵ لە تەلەگرام

https://t.me/karwankamall١

دڵۆپێک

لە جیاوازی نێوان مەنهەجی سەلەف

و معاصرین لە حدیثدا

نوسین و ئامادەکردنی:

کاروان کمال الکردي

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحبِهِ وَسَلَّمَ أما بعد:

عمرو بن علي (الفلاس) دەڵێت : بۆی باسکردم عفان (بن مسلم) گووتی: ئێمە لای[إسماعیل ابن علیة] بووین ، یەکێک فەرموودەیەکی گێڕاوە لە کەسێك منیش (عفان) گووتم : فەرموودە لەو کەسە مەگێڕەوە چونکە ئەوە (جێگیر) (ثبت) نیە ،

گووتی : تۆ غەیبەتت کرد ،(إسماعیل) گووتی : نەخێر غەیبەتی نەکرد بەڵکو حوکمی داوە بەسەری بەوەی جێگیر نیە.

قال الكردي : ئەوە وەڵامێکە بۆ ئەوانەی کەوا دەڵێن نابێ بەهیچ جۆرێ ڕەخنە لە زانایان بگیرێ یان باسیان بکرێ یان هەڵەکانیان بخرێتە ڕوو ، وە بەمانەیەکی باسکردنی حاڵی (زانایەك) لە بابێک کەوا نەیپێکاوە هەرگیز بەمانای غەیبەت نایەت .

عمرو بن علي الصيرفي دەڵێ : گوێم لە يحيى بن سعيد القطان بوو دەیگووت : پرسیارم کرد لە سفيان الثوري و شعبة بن الحجاج ومالك بن أنس و سفيان بن عيينة دەربارەی پیاوێك کەوا جێگیر نیە لە فەرموودە دا ،

پیاوێک دێ و پرسیارم دەربارەی دەکات لێی ، هەموویان گووتیان حاڵی ڕوون بکەوە.

قال الكردي : سەنەدی متصل و لەچەندین کتوبی الجرح والتعديل هاتووە ، هەروەها ئەو ریوایەتە دەبێتە کۆدەنگی پێشەوایانی سەلەف ، چونکە سفيان الثوري پێشەواو سەرمەشقی ئەهلی کوفە بوو وە مالك بن أنس ئیمامی دار الهجرة بوو وە شعبة بن الحجاج پێشەواو ئیمامی ئەهلی بەسڕە بوو وە ابن عيينة چل ساڵ ئیمامی قەومێك بوو . بۆیە ئەو جۆرە گواستنەوانە دەبنە کۆدەنگی ئەهلی علم ، کەواتە پێشەوایانی سەلەف متفق بوون لەسەر ئەوەی کەوا گەر کەسێك لە حديث دا(جێگیر نەبێ) پێویستە حاڵی بۆ خەڵك ڕوون بکرێتەوە ،

ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ مێژووی ئەو باسە ئەو بابە دەبینین زانایان قسەیان لەسەر دەیان پێشەوای ئوممەت کردووە کەوا عابد بوون وەك (سيف بن هارون البرجمي) کەوا کەسێکی زاهید و لەخوا ترس بووە(ابن عدي الجرجاني) لە ترجمەی ژیانی دا هێناویەتی کەوا گۆڕێکی هەڵکەند بوو لەماڵەکەی هەموو ڕۆژ جارێک دەڕۆیشتە ناویەوە و دەیگووت : دامپۆشن ئینجا لەترسا هاواری دەکرد

و دەیگووت : رب ارجعون ، بەڵام ، سەرەڕایی ئەوە سەلەف متفق بوونە لەسەر (تضعیف) کردنی ، کەس نەهات دواتر لۆمەیان بکات.

لەژێر ئەو ڕۆشنایەیی سەلەفدا کە پێمان گووتراوە ئەگەر راویەك حاڵی باش نەبوو ئەوا پێویستە بۆ خەڵك ڕوونبکرێتەوە.

(بەندە) دوای دیراسە و تحقیق و ووربوونەوە لە نزیکەی ١٥٠٠٠ پانزە هەزار فەرموودە لەسنن ەکان و بەراود پێکردنیان و پێوانە کردنی لێکۆڵینەوەی هەندێ لە (محقق و محدثة) کانی سەردەم وەك (أحمد محمد شاكر و محمد نا صرالدين الألباني و محمد بن صبحي الحلاق) بەتەرازووی پێشەوایانی سەلەف بینیم و تێبینم کرد کەوا (لادان و مخالەفە) زۆر کراوە لەلایەن ئەو لێکۆڵەرەوانەی سەردەم بەبەراورد بە پێشەوایانی سەلەف ، بەتایبەت کاریگەرترینیان بۆ (عەوام) لێکۆڵینەوەکانی (الألباني)،

کەوا زۆرترین لێکۆڵینەوەی لە زۆر ترین کتوبەکاندا کردووە ، بەڵام ، زۆرترین لادان و مخالەفەی مەنهەجی سەلەف و ئەو قەواعیدەی دایاننناوە ، لێرەدا من هاتووم دەیان سەنەدم هێناوە لە یەکێک لە گرنگترین کتێبەکانی ئوممەت ,ئەویش (سنن الترمذی)

چونکە جۆرە غەدرێکی ڕوون و ئاشکرا لەو پێشەوا بەڕێزە کراوە بەوەی گوایە (متساهلە) بێگوومان زۆرینەی زۆری ئەوەی ئەو قسە (دەڵێتەوە) بۆیە دەڵێم

(دەڵێتەوە) چونکە قسەی خۆی نیە بەڵکو گووتراوێکە و لە کتێبێک چاوی پێکەوتووە ، کە خاوەنەکەی (الذهبي) ە ، گوومانتان نەبێ هەریەك بچێت بەووردی ئەو کتێبە بخوێننەوە و دواتر (منصف) تێدەگات بەڵێ ئەو ئیمامە ستەمی لێکراوە چونکە لەلووتکەی اتقان و ووردی دابووە ، بەجۆرێک تاکە کتێبە لەهەموو ئوممەت بەو شێوە گشتی و فراوانە تحقیق و تخریج و تدقیق و تعلیل ی فەرموودەکان بکات ،

من هاتووم بۆنمونە ٧٠ فەرموودەم هێناوە کەوا لەسنن الترمذي

محققەکانی سەردەم تەحقیقیان کردووە و لەبەرامبەریشدا (ئیمامی أبو عیسی الترمذي) تحقیقی کردووە بەووردی ، دەبینرێ سەدا ٩٨ ی تەحقیقی ئیمامی الترمذي پێکاوترە لە وانی تر ، ئەو ڕێژەیە ئەوە نیە بڵێین لەهەموو سنن الترمذي بێت، نەخێر بەڵکو لە کەمتر لە ٢٠٠٠ حدیث جگە لەوە من وازم لە عەنعەنەی مدلسین هێناوە کەوا گوێیان پێنەداوە دەیان ڕاوی [مختلف فیە] و (فیە مقال) کە فەرموودەکانیان تصحیح کراوە لەلایەن معاصرین واتە ئەگەر بێت و لەو ڕێژە ئەوانەشم بهێنایە ئەوا بەسەدان فەرموودە دەبوو ، بەڵام ، زیاتر مرسل و منقطع و مجهول و ضعیف و منکر ەکانم هێناوە ، هەروەها ئەو بەراورد کاریە گەورەترین بەراورد کاریە لەنێوان مەنهەجی سەلەف و مەنهەجی سەردەم ، بەیارمەتی الله بۆخوێنەر دەردەکەوێ کەوا بەڵێ زانا سەردەمیەکان زۆر دوور بوون لە صواب بەڵکو هەمیشە ئەهلی پێکان سەلەف بوون.

هەروەها ئەو بەراورد کاریە لەنێوان مەنهەجی سەلەف و خەلەف لێرەدا تەنها لەو کتێبەی ئیمامی الترمذیە وە تەنها لەڕووی سەنەدەوە واتە هەندێ لەو سەنەدانە بە ڕێگای تر هاتوون کەوا سەنەدیان باشە زۆرێکیان ئاماژەم پێداوە،

لەکۆتاییەکاندا هەندێ فەرموودەمان داناوە کەوا لە ڕووی (العلل) پێشەوایانی سەلەف بەلاوازیان داناوە ، بەڵام ، الألباني و ئەتباعیان بە صحیح یان داناوە ،

بۆنمونە : من سەنەدێکم لە سنن الترمذي هێناوە بەژمارەوە

ئینجا تەحقیقی ئەلباني و محمد و شاکرم لەلایەك داناوەبەکورتی دەڵێم : ئەلبانی و محمد بن صبحي و احمد شاكر دەڵێن: صحیح

الترمذي دەڵێت : غریب یان حسن.

هەروەها هاتووم مصطلحاتي ئیمامی الترمذي م شیکردۆتەوە مەبەستی چیە و بۆ چیە واتە لەو لایەنەوە سوودێکی چاکی هەیە بۆ خوێنەر چونکە لەوە دەگات مەبەستی پێشەوا أبوعیسی چیە لە(حسن) لەبەرئەوەی زۆرینەی زۆری تائێستاش وادەزانێ کە مانای (حسن) لای ئیمامی الترمذي هەمان ئەو مانایەیی ئێستایە کە بۆ حسن دایانناوە ، نەخێر بەڵکو بەچەندان بەڵگە لەو سەنەدانە ئەوە دەسەلمێنین کەوا ئیمام کاتێ تحسینی فەرموودەیەکی کردووە دواتر هەر خۆی تضعیفي دەکات لەڕیوایەتی تر وە هەموو ئەو سەنەدانەوە کەوا پێشەوا الترمذي

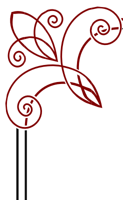
بە (حسن) ی داناوە ئیللا سەنەدی[فیە مقال] ە.

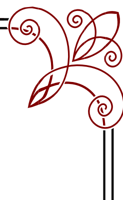
هەروەها من تەنها لەپێناو پاراستن و بەرگری لە سووننەت ئەو کارە پیرۆزەم کردووە گەر نا هیچ ئامانجێکم نیە وە عەداوەی شەخسیم لەگەڵ هیچ کەس نیە ، بەڵکو ئەوە کاری منە وەك {محقق و محدث} و شوێنکەوتەی مەنهەجی سەلەف ، وەك لەسەرەوە باسم کرد دوای لێکۆڵینەوە لە زیاتر لە ١٥٠٠٠ هەزار فەرموودە لە سنن جگە لە سەدان و سەدان فەرموودەو آثري تر لە کتوبەکانی تر ئینجا گەیشتووم بەو قەناعەتە هەروەها بەڵگەم هێندە زۆرە وەك کەفی دەریایە بەڵام ، ئەوەندە کافیە بۆ خوێنەر تا تێبگات جیاوازی نێوان مەنهەجی سەلەف و خەلەف {كما بين المشرق والمغرب}

داواکارم الله عزوجل بۆمان بکاتە توویشووەك و لێمان قبوڵ کاتن

بەندەی هەژار : **کــاروان بن كمال بن إسماعيل الكردي**.

كتاب الطهارة

أَبْوَابُ : الطَّهَارَةُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ا بَابٌ : فِي الِاسْتِتَارِ عِنْدَ الْحَاجَةِ . ح ١٤

فەرموودەی ١:

عَنْ أَنَسٍ قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ الْحَاجَةَ لَمْ يَرْفَعْ ثَوْبَهُ حَتَّى يَدْنُوَ مِنَ الْأَرْضِ.

الألباني و محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

الترمذي دەڵێت : بە معلول بالإرسال داناوە .

١ :دەڵێم [الكردي] ئەو فەرموودە أبو داود هێناویەتی لە ڕێگای {الأعمش عن رجل عن ابن عمر } وە دواتر أبوداود تضعيفي ريوايەتی عبدالسلام بن حرب عن الأعمش عن أنس دەكات .

٢ :وە ئیمامی الدارمی هێناویەتی لە (عبدالسلام بن حرب عن الأعمش عن أنس عن النبي)

دەڵێم : ئەو فەرموودە دوو عیللەی تێدایە ئەوانیش :

١ :الأعمش مدلسە وە لێرەشدە بە (عن) فەرموودەی گێڕاوەتەوە

٢ :گوێی لە (أنس بن مالك) نەبووە هەریەك لە پێشەوایانی وەك (يحيى بن معين و احمد بن حنبل و علي ابن المديني و الترمذي) وادەڵێن.

١ :ئیمامی الترمذي دەڵێت پرسیارم کرد لە محمد بن إسماعيل البخاري لەبارەی ئەو فەرموودانەوە پێم گووت کامیان ڕاستترن ؟ فەرمووی : كلاهما مرسل . واتە هەردووکیان مرسلن.

٢ :وە ئیمامی الترمذي دەڵێت : وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ مُرْسَلٌ، واتە هەردوو ریوایەتی أنس و ابن عمر معلوله بالإرسا.

لەکۆتاییدا : ئەو فەرموودە بەلاواز دانراوە لەلایەن پێشەوایانی سەلەفی وەك:

١ :محمد بن إسماعيل البخاري

٢ :أبو داود السجستاني

٣ :أبو عيسى الترمذي

٤ :أبو الحسن الدارقطني

فەرموودەی : ٢

أَبْوَابٌ : الطَّهَارَةُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ | بَابٌ : مَا جَاءَ فِي تَخْلِيلِ اللِّحْيَةِ .

سنن الترمذي

أَبْوَابٌ : الطَّهَارَةُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بَابٌ : مَا جَاءَ فِي تَخْلِيلِ اللِّحْيَةِ

٢٩ ١ : ٨٠ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ أَبِي الْمُخَارِقِ أَبِي أُمَيَّةَ ، عَنْ حَسَّانَ بْنِ بِلَالٍ قَالَ : رَأَيْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ تَوَضَّأَ فَخَلَّلَ لِحْيَتَهُ، فَقِيلَ لَهُ - أَوْ قَالَ : فَقُلْتُ لَهُ - : أَتُخَلِّلُ لِحْيَتَكَ ؟ قَالَ : وَمَا يَمْنَعُنِي وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَلِّلُ لِحْيَتَهُ ؟

سنن ابن ماجه: ٤٢٩,الألباني و محمد بن صبحي و شعيب و شاكر دەڵێن : صحيح.

بەڵام ئیمامی الترمذي تضعيفي كرديه وه دەڵێت : قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ : لَمْ يَسْمَعْ عَبْدُ الْكَرِيمِ مِنْ حَسَّانَ بْنِ بِلَالٍ حَدِيثَ التَّخْلِيلِ

جگە لەوەش عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ أَبِي الْمُخَارِقِ أَبِي أُمَيَّةَ .

سەلەف و خەلەف متفق بوونه له تضعيف كردنی وه هەندێکیان

به متروکیان داناوه وەك : احمد بن حنبل و النسائي و الدارقطني .

فەرموودەی : ٣

بَابٌ : مَا جَاءَ أَنَّ الْأُذُنَيْنِ مِنَ الرَّأْسِ :

٨٦ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ، قَالَ : حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ سِنَانِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ : تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؛ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَيَدَيْهِ ثَلَاثًا، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، وَقَالَ : " الْأُذُنَانِ مِنَ الرَّأْسِ ". قَالَ قُتَيْبَةُ : قَالَ حَمَّادٌ : لَا أَدْرِي هَذَا مِنْ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَوْ مِنْ قَوْلِ أَبِي أُمَامَةَ.

الألباني و محمد بن صبحي و شاكر و شعيب دەڵێن: صحيح

بەڵام ئیمامی الترمذي دەڵێت : حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِذَاكَ الْقَائِمِ واتە بەلاوازی داناوە.

دەڵێم : ئەو سەنەدە دوو عیللەی بریتین لە :

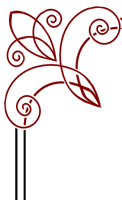

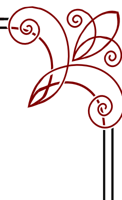
١ :(سِنَانِ بْنِ رَبِيعَةَ) فيه مقال هەریەك لە :

أبو حاتم الرازي و الدارقطني دەڵێن : (مضطرب الحديث)

٢ :(شهر بن حوشب) فيه مقال وثقه بعض و ضعفه بعض.

كتاب الوتر

فـەرموودەی : ٤

بَابٌ : مَا جَاءَ مَا يُقْرَأُ فِي الْوِتْرِ .

٤٧٨ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ ، عَنْ خُصَيْفٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ جُرَيْجٍ قَالَ : سَأَلْنَا عَائِشَةَ : بِأَيِّ شَيْءٍ كَانَ يُوتِرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَتْ : كَانَ يَقْرَأُ فِي الْأُولَى بِـ { سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى } . وَفِي الثَّانِيَةِ بِـ { قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ } . وَفِي الثَّالِثَةِ بِـ { قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ } ، وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ.

ئەلبانی دەڵێت : صحيح .

وە لەسنن ابن ماجە بەژمارە ١١٧٣ هاتووە بەهەمان سەنەدی سنن الترمذي ،لەوێشدا ئەلبانی دەڵێ : صحيح .

ئیمامی الترمذي دەڵێت :وهذا حديث حسن غريب .واتە تضعيفي ئەو ڕیوایەتە دەکات .

قال الكردي : ئەو سەنەدە سێ عیللەی تێدایە لە سەنەدی :

یەکەمیان : [خصيف بن عبدالرحمن الجزري] تێدایە ،فيەمقال .

علي ابن المديني دەڵێت : يحيى بن سعيد ، بەلاوازی دادەنا.

وە هەریەك لە : ئەحمد بن حنبل وە أبو داود دەڵێن : مضطرب الحديث

وە ئیمامی النسائي لە الضعفاء دەڵێ : ليس بالقوي،

وە ابن حبان لە المجروحين جرحی دەكات ،

وە الدارقطني قسەی لەسەر كردووە ،

بەڵام ، هەریەك لە يحيى بن معين وە ابو حاتم دەڵێن : صالح

وە أبوزرعة الرازي دەڵێ : ثقة .

دەڵێم ، لە تضعيف نزيكترە وەك لە توثيق .

دووەمیان : {عبدالعزيز بن جريج القرشي}

ئیمامی البخاري و العقيلي دەڵێن : لايتابع في حديثه و على حديثه .

وە البرقاني لە سؤالاتی لە الدارقطني دەڵێ : مجهول.

سێیەمیان : (منقطعة) چونكە عبدالعزيز گوێی لە عائشة نەبووە.

هەریەك لە العجلي لە الثقات و ابن حبان لە الثقات وە الدارقطني دەڵێن : لم يسمع من عائشة .

وە الدارقطني دەڵێت : يترك هذا الحديث .

فسبحان الله سەنەدێك هێندە نەخۆشی تێدابێت چۆن شایستەی ئەوەیە بەڕاست دابنرێت.

فەرموودەی ٥

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَنَامُ عَنِ الْوِتْرِ أَوْ يَنْسَاهُ.

٤٨٠ حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ نَامَ عَنِ الْوِتْرِ أَوْ نَسِيَهُ فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَ وَإِذَا اسْتَيْقَظَ "

ئەلبانی دەڵێت : صحيح.

ئیمامی الترمذي بێدەنگ بووە لێی بەڵام ، لە فەرموودەی دواتر بەژمارە ٤٦٥ تضعيفي دەكات.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە [عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ] ضعيف

پێشەوایانی سەلەف بەو شێوە قسەیان لەسەر کردیە :

يحيى بن معين وە احمد بن حنبل وە أبو زرعة الرازي وە أبو داود وە النسائئ وە الدارقطني دەڵێن : ضعيف

وە البخاري لە [الضعفاء] دەڵێت : گوێم لە علي ابن المديني بوو زۆر بەتووندی جرح ی دەكرد واتە تضعيف .

وه ابن سعد وه ابن خزيمة وه ابن حبان له المجروحين ده‌ڵێن : ضعيف .

ته‌نانه‌ت له متأخرين وه‌ك : الذهبي و ابن حجر ده‌ڵێن : ضعيف

واته كۆده‌نگی زانایان له‌سه‌ریه‌تی .

فەرموودەی ٦

بەهەمان شێوەی سەرەوە ئەلبانی دەڵێت : صحیح

ـوە ئیمامی الترمذي دەڵێت : وهذا أصح من الحديث الأول. سمعت أبا داود السجزي يعني سليمان بن الأشعث يقول : سألت أحمد بن حنبل عن عبد الرحمن بن زيد بن أسلم، فقال : أخوه عبد الله لا بأس به. وسمعت محمدا يذكر عن علي بن عبد الله أنه ضعف عبد الرحمن بن زيد بن أسلم وقال : عبد الله بن زيد بن أسلم ثقة .

لێرەدا أبو عیسی ، ئەو ڕیوایەتەی بەسەر ئەویتر هەڵبژارد واتە ٤٦٥ ، وە نەقڵی ئەقوالی ئەئمەی سەلەف دەکات لەسەر ، تضعیف کردنی (عبدالرحمن بن زید بن اسلم)

قال الكردي: ئەوەش مانای ئەوە نیە ئەو سەنەدەی تصحیح کردبێ

چونکە عیللەتێکی تێدایە ئەویش [زيد بن أسلم] تابعیە ، بۆیە گوێی لە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم نەبووە ، واتە ئەو ڕیوایەتە ، {مرسلە}

فەرموودەی ٧

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي صَلَاةِ التَّسْبِيحِ

٤٩٢ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو وَهْبٍ قَالَ : سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْمُبَارَكِ عَنِ الصَّلَاةِ الَّتِي يُسَبَّحُ فِيهَا، فَقَالَ : يُكَبِّرُ ثُمَّ يَقُولُ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، ثُمَّ يَقُولُ - خَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً - : سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَتَعَوَّذُ وَيَقْرَأُ : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَفَاتِحَةَ الْكِتَابِ، وَسُورَةً، ثُمَّ يَقُولُ - عَشْرَ مَرَّاتٍ - : سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَرْكَعُ فَيَقُولُهَا عَشْرًا، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ فَيَقُولُهَا عَشْرًا، ثُمَّ يَسْجُدُ فَيَقُولُهَا عَشْرًا، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ فَيَقُولُهَا عَشْرًا، ثُمَّ يَسْجُدُ الثَّانِيَةَ فَيَقُولُهَا عَشْرًا، يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ عَلَى هَذَا، فَذَلِكَ خَمْسٌ وَسَبْعُونَ تَسْبِيحَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، يَبْدَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ بِخَمْسَ عَشْرَةَ تَسْبِيحَةً، ثُمَّ يَقْرَأُ، ثُمَّ يُسَبِّحُ عَشْرًا، فَإِنْ صَلَّى لَيْلًا فَأَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يُسَلِّمَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، وَإِنْ صَلَّى نَهَارًا فَإِنْ شَاءَ سَلَّمَ وَإِنْ شَاءَ لَمْ يُسَلِّمْ. قَالَ أَبُو وَهْبٍ : وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رِزْمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ : يَبْدَأُ فِي الرُّكُوعِ بِسُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، وَفِي السُّجُودِ بِسُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ثَلَاثًا، ثُمَّ يُسَبِّحُ التَّسْبِيحَاتِ. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ : وَحَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ زَمْعَةَ قَالَ : أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ - وَهُوَ ابْنُ أَبِي رِزْمَةَ - قَالَ : قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ

الْمُبَارَكِ : إِنْ سَهَا فِيهَا يُسَبِّحُ فِي سَجْدَتَيِ السَّهْوِ عَشْرًا عَشْرًا، قَالَ : لَا إِنَّمَا هِيَ ثَلَاثُمِائَةِ تَسْبِيحَةٍ.ئەلبانی دەڵێت : صحيح ، وە لە سنن ابن ماجه هاتووە بەژمارە ١٣٣٦ بەهەمان سەنەد ، وە لەوێشدا تصحيحي كرديه .

ئیمامی الترمذي : هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي رَافِعٍ.

واته ضعيف.

دەڵێم : ئەو فەرموودە لە ڕووی سەنەدەوە دوو عیللەی تێدایە:

یەکەمیان : (موسى بن عبيدة اليماني) فيه مقال وە لەپێشەوایانی سەلەف بەو شێوە قسەیان لەسەر کردووە :

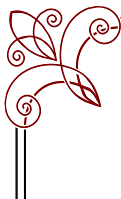
يحيى بن سعيد القطان وە يحيى بن معين وە علي ابن المديني

و أبو زرعة الرازي و أبو داود السجستاني و النسائي و الدارقطني و الترمذي دەڵێن : ضعيف .

أحمد بن حنبل وە أبو حاتم الرازي و الساجي دەڵێن : منكر الحديث .

عیللەی دووەمیان :سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ . مجهول .

كتاب الْجُمُعَةِ

فەرموودەی : ٨

بَابٌ : فِي اسْتِقْبَالِ الْإِمَامِ إِذَا خَطَبَ .

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى الْمِنْبَرِ اسْتَقْبَلْنَاهُ بِوُجُوهِنَا .

ئەلباني و محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : وَحَدِيثُ مَنْصُورٍ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ ضَعِيفٌ ذَاهِبُ الْحَدِيثِ عِنْدَ أَصْحَابِنَا . واتە ضعيف .

وە دەڵێت : وَلَا يَصِحُّ فِي هَذَا الْبَابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ. واتە هیچ فەرموودەیەکی صحیح لە پێغەمبەرەوە نەهاتووە تایبەت بەو باسە .

دەڵێم : [مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ] متهم و ضعيفة

هەریەك لە : احمد بن حنبل وە يحيى بن معين وە ابو حاتم الرازي و الجوزجاني والفلاس دەڵێن : ضعيف و حديثه حديث اهل الكذب وە هەندێكيان دەڵێن : كذاب .

وە البخاري و مسلم و ابو زرعة الرازي و النسائي و الدارقطني

هەموويان دەڵێن : متروك .

فسبحان الله سەنەدێک بەو شێوە بێت چۆن بەچ شێوەیەك تصحيح دەكرێت .

قال الكردي :

لە سنن ابن ماجه بەسەنەدی تر هاتووە بەژمارە ١١٣٦

كِتَابٌ : إِقَامَةُ الصَّلَاةِ وَالسُّنَّةُ فِيهَا. ا بَابٌ : مَا جَاءَ فِي اسْتِقْبَالِ الْإِمَامِ وَهُوَ يَخْطُبُ .

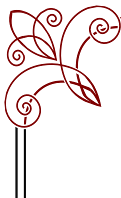
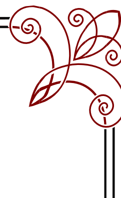
بەڵام لە سەنەدی : [ثابت الأنصاري) تێدایە ،

ئیمامی البخاري دەڵێت : لايتابع عليه .

وە أبو الحسن الدارقطني لە سؤالاتی البرقاني لێی : ضعيف.

وە تەنانەت لە متأخرين ابن حجر لە تقريب دەڵێ : مجهول .

كتابُ الْعِيدَيْنِ

فەرموودەی : ٩

بَابٌ : فِي الْمَشْيِ يَوْمَ الْعِيدِ .

مِنَ السُّنَّةِ أَنْ تَخْرُجَ إِلَى الْعِيدِ مَاشِيًا، وَأَنْ تَأْكُلَ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ .

ئەلبانی دەڵێت : حسن .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : حسن ، وەك معلومە حسن لای ئەو وەك سەردەمی معاصر نیە .

قال الكردي : ئەو فەرموودە لەڕووی سەنەد دووعیللەی تێدایە

یەكەمیان : شريك بن عبدالله النخعي] فيه مقال و سيء الحفظ و مدلس ، وە لێرەشدا معنعنە .

دووەمیان : [الحارث بن عبدالله الهمداني] ضعيف

سەلەف بە لاوازیان داناوە بەو شێوەیە:

يحيى بن سعيد القطان : فەرموودەکانی واز لێهێناوە.

علي ابن المديني دەڵێت : الحارث الكذاب .

هەریەك لە ، أبو حاتم الرازي و أبوزرعة الرازي و النسائي و الدارقطني دەڵێن : ضعيف .

دەڵێم : لەڕێگای تر ابن ماجه لە سنن هێناویەتی بەسێ ڕیوایەت بەڵام هەرسێکیان لاوازن ، یەکێکیان ، متروک و ئەویتر مجهول یەکێکیان بەهەمان سەنەدی الترمذي هێناوە .

فەرموودەی : ١٠

بَابٌ : فِي التَّكْبِيرِ فِي الْعِيدَيْنِ .

عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبَّرَ فِي الْعِيدَيْنِ : فِي الْأُولَى سَبْعًا قَبْلَ الْقِرَاءَةِ وَفِي الْآخِرَةِ خَمْسًا قَبْلَ الْقِرَاءَةِ.

ئەلباني و محمد بن صبحي هتد . دەڵێن : صحيح .

الترمذي دەڵێت : حسن .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە {كثير بن عبدالله بن عمر بن عوف}

سەلەف بە لاوازیان داناوە و جرحیان کردیە بەو شێوە :

يحيى بن معين و علي ابن المديني و ابو حاتم الرازي و ابو زرعة الرازي و الجوزجاني دەڵێن :. ضعيف .

احمد بن حنبل و ابن حبان دەڵێن : منكر الحديث .

وە النسائي و الدارقطني دەڵێن : متروك.

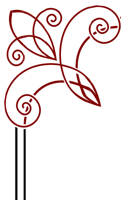
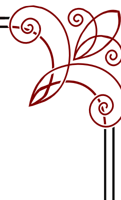
وە ابن عبدالبر دەڵێ : مجمع على ضعفه .

واتە کۆدەنگ بوون لە جرح و بەلاواز دانانی بەڵام ، لای معاصر ئەو شتە نایخوات .

كتاب السفر

فەرموودەی : ١١

بَابٌ : ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْجُلُوسِ فِي الْمَسْجِدِ بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى الْغَدَاةَ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ ". قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَامَّةٍ تَامَّةٍ تَامَّةٍ ."

الألباني و محمد بن صبحي و هتد دەڵێن: حسن.

الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (هلال بن أبي هلال ,أبي ظلال)تێدایە

پێشەوایانی سەلەف جرحیان کردووە بەم شێوەیە :

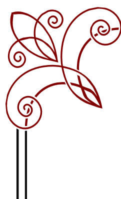
يحيى بن معين و أبو حاتم الرازي وأبو داود السجستاني و النسائي و ابن عدي الجرجاني و ابن حبان دەڵێن : ضعيف .

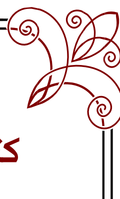
ئەم فەرموودە ئیمامی الترمذي لە كتب التسعة بەو سەنەدە بەتەنها هێناویەتی وە خۆشی دەڵێ غريب واتە هەموو ڕێگاكان دەچێتەوە سەر أبو ظلال واتە هیچ ڕێگایەکی صحيح نیە ،

بەڵام دانیشتنی دوای نوێژی بەیانی تا خۆرهەڵات سوننەتەو ئیمامی مسلم فەرموودەی لەسەر هێناوەتەوە ، بەڵام بەو لەفظة نەهاتووە والله اعلم .

كتاب الزَّكَاةِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ١٢

بَابٌ : لَا زَكَاةَ عَلَى الْمَالِ الْمُسْتَفَادِ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ .

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ اسْتَفَادَ مَالاً فَلاَ زَكَاةَ عَلَيْهِ، حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ عِنْدَ رَبِّهِ

ئەلبانی دەڵێت : صحيح

الترمذي بێدەنگ بووە لێی بەڵام لە فەرموودەی دواتر تضعيفي دەكات .

فەرموودەی : ١٣

٦٣٢ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ : حَدَّثنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : حَدَّثنَا أَيُّوبُ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : مَنِ اسْتَفَادَ مَالاً فَلاَ زَكَاةَ فِيهِ، حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ عِنْدَ رَبِّهِ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ،ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، وَرَوَاهُ أَيُّوبُ، وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَوْقُوفًا، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ ضَعَّفَهُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَعَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، وَغَيْرُهُمَا مِنْ أَهْلِ الْحَدِيثِ، وَهُوَ كَثِيرُ الْغَلَطِ.

واتە ئەو ڕیوایەتەی هەڵبژاردووە بەسەر ڕیوایەتی ٦٣١ چونکە دەڵێت : وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ ضَعَّفَهُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَعَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، وَغَيْرُهُمَا مِنْ أَهْلِ الْحَدِيثِ، وَهُوَ كَثِيرُ الْغَلَطِ .

عبدالرحمن بن زيد ، ضعيف ، پێشووتر قسەمان لەسەری کردووە ، وە ئەو ڕیوایەتە صحيحة بەڵام موقوفە واتە قەولی هاوەڵانە نەك مرفوع بێت لە پێغەمبەرەوە صلى الله عليه وسلم .

سبحان الله لە گەورەیی و زیرەکی ئەو ئیمامە بەڕێزە ، چەند وورد بووە لە تحقیق و تخریج ، بەپێچەوانەی ئەمڕۆ.

فەرموودەی : ١٤

بَابٌ : الْكَنْزُ، مَا هُوَ ؟ وَزَكَاةُ الْحُلِيِ ؟

أن امرأتين أتتا رسول الله صلى الله عليه وسلم وفي أيديهما سواران من ذهب، فقال لهما : " أتؤديان زكاته ؟ ". قالتا : لا. قال : فقال لهما رسول الله صلى الله عليه وسلم : " أتحبان أن يسوركما الله بسوارين من نار ؟ ". قالتا : لا. قال : " فأديا زكاته ."

الألباني و محمد بن صبحي و هتد دەڵێ : حسن.

الترمذي دەڵێت : ولا يصح في هذا الباب عن النبي صلى الله عليه وسلم شيء.

واتە هیچ فەرموودەیەکی صحیح نیە لە پێغەمبەرەوە لەسەر ئەو باسە.

دەڵێم: ئەو سەنەدە دوو عیللەی تێدایە :

یەکەمیان : (ابن لهیعة) سەلەف و متأخرین متفق بوونە لەسەر تضعیف کردنی .

دووەمیان : ریوایەتی {عمرو بن شعیب عن ابیه عن جده}

فیه مقال . والله اعلم.

فەرموودەی : ١٥

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي زَكَاةِ الْخَضْرَاوَاتِ .

مەتنی فەرموودە : {**عن معاذ ، أنه كتب إلى النبي صلى الله عليه وسلم يسأله عن الخضراوات وهي البقول، فقال : " ليس فيها شيء**}

ئەلباني و محمد بن صبحي و أتباعيان دەڵێن : صحيح

الترمذي دەڵێت : هذا الحديث ليس بصحيح .

دەڵێ ئەو فەرموودەیە صحیح نیە ، دواتر دەڵێت :وليس يصح في هذا الباب عن النبي صلى الله عليه وسلم شيء .

واتە هیچ فەرموودەیەکی مرفوع نیە صحیح بێ لەو بابە .

دواتر دەڵێ :وإنما يروى هذا عن موسى بن طلحة، عن النبي صلى الله عليه وسلم مرسلا. واتە ئەوەی هەیە مرسلە .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (الحسن بن عمارة البجلي) تێدایە

متروکە ، پێشەوایانی سەلەف بەتوندی جرحیان کردووە وەك :

شعبة بن الحجاج دەڵێ : كذاب

وه هەريەك لە ئەحمەد بن حنبل وه عمروبن علي الفلاس و ابو حاتم الرازي و النسائي و الدارقطني و ابن حبان وه يعقوب بن شيبة دەڵێن: متروك .

وه الترمذي دەڵێ : ضعفه شعبة و تركه ابن المبارك .

جگەلەوانەش العجلي و ابوزرعة الرازي و زۆرێكی تر .

سبحان الله سەنەدێك بەوشێوه بێ چۆن حەقی تصحيح كردنی هەيه.

فەرموودەی: ١٦

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الْمُعْتَدِي فِي الصَّدَقَةِ .

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " المعتدي في الصدقة، كمانعها ."

ئەلباني و محمد بن صبحي دەڵێن : حسن

الترمذي دەڵێت : حديث أنس حديث غريب من هذا الوجه. وقد تكلم أحمد بن حنبل في سعد بن سنان.

غريب واتە ضعيف هەم لەڕووی مەتن هەمیش لەڕووی سەنەد، وە هۆکاری ضعفەکەی دیاری کردیە ئەویش (سعد بن سنان).

دەڵێم : [سعد بن سنان الكندي] ضعيف.

أحمد بن حنبل دەڵێ : مضطرب الحديث.

وە هەریەك لە النسائي و ابن سعد دەڵێن : منكر الحديث.

وە الجوزجاني وە ابن عدي دەڵێن : ضعيف .

تەنیا ابن معين دەڵێ : ثقة .

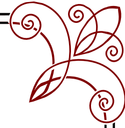
وە لە سنن ابن ماجە بەژمارە ١٨٠٨ كِتَابُ الزَّكَاةِ. ا بَابٌ : مَا جَاءَ فِي عُمَّالِ الصَّدَقَةِ. هاتووە بەهەمان سەنەد ، وە لەوێشدا ئەلبانی دەڵێ : حسن

وە أبو داود بەهەمان سەنەد لە سعد بن سنان هێناویەتی.

كتاب الصَّوْمِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فــەرموودەی : ١٧

بَابٌ : إِفْطَارِ الصَّائِمِ الْمُتَطَوِّعِ . :

عن أم هانئ قالت : كنت قاعدة عند النبي صلى الله عليه وسلم، فأتي بشراب، فشرب منه، ثم ناولني، فشربت منه، فقلت : إني أذنبت فاستغفر لي. فقال : " وما ذاك ؟ ". قالت : كنت صائمة، فأفطرت. فقال : " أمن قضاء كنت تقضينه ؟ ". قالت : لا. قال : " فلا يضرك ."

ئەلبانی و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح

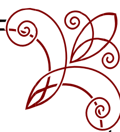
الترمذي دەڵێت : وحديث أم هانئ في إسناده مقال. سنن ٧٣٢

واته تصحيحي نەكردیه .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە [ابن ام هانيء] تێدایە .مجهوله.

بۆیە ئیمامی الترمذي دەڵێ لەسەنەدی قسە هەیە .

كتاب الْحَجِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ١٨

بَابٌ : دُخُولُ النَّبِيِّ مَكَّةَ نَهَارًا .

٨٥٤ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى ، قَالَ : حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا الْعُمَرِيُّ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ نَهَارًا‌ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح

الترمذي دەڵێت : هذا حديث حسن.

دەڵێم : لە ڕووی سەنەدەوە (عبدالله بن عمر بن عاصم ،العمري

فيه مقال ، هەریەك لە :

يحيى بن سعيد القطان و علي ابن المديني و البخاري و أبوزرعة الرازي و أبو حاتم الرازي و النسائي و الدارقطني دەڵێن : ضعيف.

وه يحيى بن معين وه احمد بن حنبل : له ڕیوایەتێک دەڵێن : صالح وه له یەکی تر دەڵێن : ضعيف .

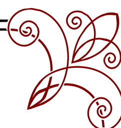
دەڵێم: هەريەك له ابن ماجه له سنن به ژماره ٢٩٤١ وه احمد له مسند بەژماره ٥٢٣٠ بەهەمان سەنەد هێناویانه واته له (العمري) لەسەرەوە قسه مان لەسەری کرد

کەواته تەنـانەت ڕێگاکانی تری که لێوەی هاتوون له كتب التسعة ضعيفن .

كتاب الْجَنَائِزِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ١٩

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الْقِرَاءَةِ عَلَى الْجَنَازَةِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ .

مەتنی فەرموودە : **عن ابن عباس ، أن النبي صلى الله عليه وسلم قرأ على الجنازة بفاتحة الكتاب .**

الألباني و محمد و شاكر دەڵێن : صحيح .

الترمذي دەڵێت : حديث ابن عباس حديث ليس إسناده بذاك القوي. إبراهيم بن عثمان هو : أبو شيبة الواسطي، منكر الحديث.

واتە بەلاوازی داناوە بەهۆی (إبراهيم بن عثمان) دەڵێ : منكر الحديث .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (إبراهيم بن عثمان ،أبو شيبة الواسطي) تێدایە ضعيفة سەلەف بەو شێوە جرحیان کردیە :

شعبة بن الحجاج دەڵێ : ضعيف ومذموم .

وە هەریەك لە البخاري و أبو حاتم الرازي دەڵێن : سكتوا عنه .

وە يحيى بن معين وە احمد بن حنبل وە أبو زرعة الرازي وە أبو داود و ابن عدي و ابن حبان دەڵێن : ضعيف .

والنسائي دەڵێ : متروك .وە الترمذي دەڵێ : منكر الحديث.

وە لە متأخرينيش بەلاوازيان داناوە .

فەرموودەی : ٢٠

بَابٌ : تَرْكُ الصَّلَاةِ عَلَى الْجَنِينِ حَتَّى يَسْتَهِلَّ .

مەتنی فەرموودە : **عن جابر ، عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال : " الطفل لا يصلى عليه، ولا يرث، ولا يورث حتى يستهل ."**

ئەلباني و محمد بن صبحي و ئەتباعیان دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث قد اضطرب الناس فيه .

واته به مضطرب ی داناوه لەڕووی سەنەدەوە .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە دوو عیللەی تێدایە :

یەکەمیان : (إسماعيل بن مسلم المكي) ضعيف

عمرو بن علي الفلاس دەڵێ : يحيى بن سعيد و ابن مهدي

فەرموودیان لێوە ڕیوایەت نەدەکرد .

يحيى بن معين وە أبو زرعة الرازي وە أبو حاتم الرازي وە العقيلي دەڵێن : ضعيف .

وە ئەحمەد بن حەنبەل دەڵێ : منكر الحديث.

وە احمد بن شعيب النسائي وە الدارقطني دەڵێن :متروك .

دووەمیان : (أبو زبير المكي . محمد بن مسلم)

فيه مقال وە مدلس ، ئەو ڕیوایەتەش معنعنه .

قال الكردي : ئەم فەرمووده بەڕێگای تر هاتووه لە سنن ابن ماجه والدارمي بەڵام سەنەدیان لاوازه بەهەمان عیللەی سەرەوە .

فەرموودەی : ٢١

بَابٌ : مَا يَقُولُ إِذَا أُدْخِلَ الْمَيِّتُ الْقَبْرَ .

مەتنی فەرموودە :

عن ابن عمر ، أن النبي صلى الله عليه وسلم كان إذا أدخل الميت القبر، وقال أبو خالد مرة : إذا وضع الميت في لحده. قال مرة : " باسم الله، وبالله، وعلى ملة رسول الله ". وقال مرة : " باسم الله، وبالله، وعلى سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم.

ئەلباني و محمد بن صبحي و معاصرين دەڵێن : صحيح .

الترمذي دەڵێت : هذا حديث حسن غريب من هذا الوجه.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (الحجاج بن أرطأت بن ثور) فيه مقال.

ابن حبان لە المجروحين دەڵێت : تركه ابن المبارك ويحيى القطان و وعبدالرحمن بن مهدي و يحيى بن معين و احمد بن حنبل .

وە النسائي و الدارقطني دەڵێن : ضعيف .

وه أبو حاتم الرازي دەڵێت : لايحتج بحديثه .

وه جگه لەوەش(مدلسه)

هەريەك له علي ابن المديني و أبو حاتم الرازي و أبو زرعة الرازي

وه النسائي و الدارقطني و ابن حبان دەڵێن : يدلس و يرسل ...

وه ئەو ڕيوايەتەش (معنعنه) .

واته ضعيفة و مدلسه و ڕيوايەتەكەش به عن نەك حدثنا .

فەرموودەی : ٢٢

بَابٌ : مَا جَاءَ فِيمَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .

مەتنی فەرموودە:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " ما من مسلم يموت يوم الجمعة، أو ليلة الجمعة إلا وقاه الله فتنة القبر ."

الألباني و محمد بن صبحي دەڵێن : حسن .

الترمذي دەڵێ : هذا حديث غريب. واتە هەم لەڕووی مەتن وە هەمیش لە ڕووی سەنەدەوە .

وەدڵێ : وهذا حديث ليس إسناده بمتصل ؛ واتە سەنەدی پچڕانی تێدایە .

وەدەڵێت : ولا نعرف لربيعة بن سيف سماعا من عبد الله بن عمرو.

دەڵێم : ووردترین تەحقیقی بۆی کردووە ، دەڵێ پچڕانی تێدایە هۆکارەکەشی ڕوونکردۆتەوە کەوا (ربيعة)گوێی لە (عبدالله) نەبوە .

قال الكردي :

ئەو سەنەدە دوو عیللەی تێدایە :

یەکەمیان : (هشام بن سعد المدني) تـ ١٥٩ -١٦٠ فيه مقال .

احمد بن حنبل وە يحيى بن معين دەڵێن : يحيى القطان ڕیوایەتی لێوە نەدەکرد واتە ترکی کردبوو،

وە أبو حاتم الرازي دەڵێ : لايحتج بحديثه والنسائي دەڵێ ضعيف.

دووەمیان : (ربيعة بن سيف) تـ ١٢٠

ئیمامی البخاري لە الأوسط دەڵێ : روى أحاديث لايتابع عليها،

وە دەڵێ : عنده مناكير .

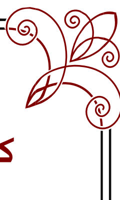
وە النسائئ لە سنن دەڵێ : ضعيف.

وە ابن حبان لە الثقات دەڵێ : يخطيء كثيرا.

والدارقطني دەڵێ : صالح ، ئەمەش واتای تعديل کردنی نیە .

وە أبو عيسى الترمذي دەڵێت : ربيعة گوێی لە عبدالله بن عمرو نەبووە ، واتە منقطعة . والله أعلم .

كتاب النِّكَاحِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٢٣

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُسْلِمُ وَعِنْدَهُ أُخْتَانِ .

مەتنی فەرموودە:

حدثنا قتيبة ، قال : حدثنا ابن لهيعة ، عن أبي وهب الجيشاني ، أنه سمع ابن فيروز الديلمي ، يحدث عن أبيه ، قال : أتيت النبي صلى الله عليه وسلم، فقلت : يا رسول الله، إني أسلمت وتحتي أختان. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " اختر أيتهما شئت ."

الألباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : حسن.

الترمذي بێدەنگ بووە لێی .

دەڵێم: لەڕووی سەنەدەوە سێ عیللەی تێدایە :

یەکەمیان: (ابن لهيعة) ی تێدایە کەوا سەلەف و متأخرين متفق بوون لەسەر تضعیف کردنی.

(أبي وهب الجيشاني المصري) تێدایە دووەمیان :

ئیمامی البخاري دەڵێت : في اسناده نظر .

وە لە متأخرین : ابن القطان الفاسي دەڵێت : مجهول .

(الضحاك بن فيروز الديلمي) سێیەمیان:

ئیمامی البخاري لە التأريخ الكبير دەڵێ : لايعرف سماع بعضهم من بعض .وە لە متأخرین : ابن القطان الفاسي دەڵێت : مجهول .

تێبینی: لە ڕیوایەتی (١١٣٠) ئیمامی الترمذي هێناویەتی لە ڕێگای

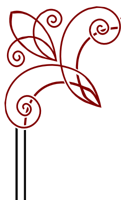
(يحيى بن أيوب عن يزيد بن حبيب عن ابي وهب عن الديلمي)

رجالەکان هەمووی ثقەن جگە لە أبي وهب وە الديلمي))

لەسەرەوە قسەمان لەسەریان کرد .

كتاب الرَّضَاعِ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٢٤

مەتنی فەرموودە:

عن جابر ، عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال : " لا تلجوا على المغيبات ؛ فإن الشيطان يجري من أحدكم مجرى الدم ". قلنا : ومنك ؟ قال : " ومني، ولكن الله أعانني عليه فأسلم ".

ئەلباني و محمد بن صبحي هتد دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب من هذا الوجه. واته ضعيف.

دواتر ڕوونی دەكاتەوە دەڵێ : وقد تكلم بعضهم في مجالد بن سعيد من قبل حفظه.

دەڵێم : مجالد بن سعيد بن عمير الهمداني (تـــ ١٤٤ هــــــ)

پێشەوایانی سەلەف قسەیان لەسەر کردووە بەو شێوە :

البخاري لە (الضعفاء) دەڵێ : يحيى بن سعيد بە ضعيفي دادەنا، وە علي ابن المديني و الفلاس بەهەمان شێوە لە يحيى بن سعيد تضعيفي نەقڵ دەكەن .

وە يحيى بن معين جارێک دەڵێ : لايحتج به وە دەڵێ ضعيف وە دەڵێ ثقة .

وە احمد بن حنبل وە ابن سعد وە ابو حاتم و أبو زرعة الرازي وەالنسائي و ابن عدي وە الدارقطني وە الجوزجاني . جرحيان كردوە .

كتاب الطَّلَاقِ وَاللِّعَانِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٢٥

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الْجِدِّ وَالْهَزْلِ فِي الطَّلَاقِ .

مەتنی فەرموودە:

عن أبي هريرة ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " ثلاث جدهن جد، وهزلهن جد : النكاح، والطلاق، والرجعة ".

الألباني و محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : حديث حسن غريب.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە ڕیوایەتەکان دەچێتەوە سەر (عبدالرحمان بن حبيب بن ادرک المدني) ضعيف .

يحيى بن معين دەڵێت : ضعيف .

وه علي ابن المديني وه النسائي دەڵێن: منكر الحديث .

وەتەنانەت لە متأخرين الذهبي وابن حجر دەڵێن : لين .

فەرموودەی:٢٦

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الْمُخْتَلِعَاتِ

مەتنی فەرموودەکە :

حدثنا أبو كريب ، قال : حدثنا مزاحم بن ذواد بن علبة ، عن أبيه ، عن ليث ، عن أبي الخطاب ، عن أبي زرعة ، عن أبي إدريس ، عن ثوبان ، عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال : " المختلعات هن المنافقات ".

ئەلباني و محمد و شاكر دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب من هذا الوجه. وليس إسناده بالقوي. تضعيفي دەكات وە دەڵێ سەنەدی بێهێزە .

قال الكردي :

ئەو سەنەدە پێنج عیللەی تێدایە بریتین لە :

یەکەمییان: (مزاحم بن ذواد بن علبة الكوفي)

أبو حاتم الرازي دەڵێت : يكتب ولايحتج بحديثه.

دووەمیان :(ذواد بن علبة الكوفي)

پێشەوایانی سەلەف جرحیان کردووە ئەوانیش :

يحيى بن معين وە محمد بن إسماعيل البخاري وە أبو حاتم الرازي

وە أبو زرعة الرازي وە النسائي و ابن عدي الجرجاني وە أبو الحسن الدارقطني دەڵێن : ضعيف .

ابن حبان لە المجروحين دەڵێ : منكر الحديث جدا.

سێیەمیان: (ليث بن أبي سليم القرشي)(تـ ١٤٨ هـ) . ضعيفة.

هەریەک لە : يحيى بن سعيد القطان و يحيى بن معين و احمد بن حنبل أبو حاتم الرازي و أبو زرعة الرازي و النسائي و الجوزجاني و ابن حبان و الدارقطني دەڵێن : ضعيف

چوارەمیان : (أبي الخطاب) مجهولە .

أبو حاتم الرازي دەڵێت : مجهول .

أبو زرعة الرازي دەڵێ : لا أعرفه .

پێنجەمیان : (أبي زرعة) مجهول.

أبو حاتم الرازي دەڵێ : مجهول .

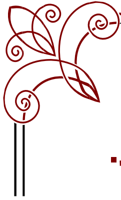
وە لە متأخرين ابن حجر لە التقريب دەڵێ : مجهول .

سبحان الله سەنەدێک بەو شێوە بێت چۆن و بەچ شێوەیەك حەقی تصحيح كردني پێدەدەی!!!

ئەوە مخالەفات نەبێ چیە ؟

كتاب: الْبُيُوعُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي التَّبْكِيرِ بِالتِّجَارَةِ .

فەرموودەی ٢٧

حدثنا يعقوب بن إبراهيم الدورقي ، قال : حدثنا هشيم ، قال : حدثنا يعلى بن عطاء ، عن عمارة بن حديد ، عن صخر الغامدي ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " اللهم بارك لأمتي في بكورها ". قال : وكان إذا بعث سرية، أو جيشا بعثهم أول النهار، وكان صخر رجلا تاجرا، وكان إذا بعث تجارة بعثهم أول النهار، فأثرى، وكثر ماله.

ئەلباني و محمد بن صبحي و هتد دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : حديث صخر الغامدي حديث حسن، ولا نعرف لصخر الغامدي عن النبي صلى الله عليه وسلم غير هذا الحديث.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (عمارة بن حديد البجلي الكوفي)

پێشەوایانی سەلەف بە مجهولیان داناوە وەك :

أحمد بن حنبل وە أبو حاتم الرازي دەڵێت : مجهول .

أبو زرعة الرازي دەڵێت : لايعرف .

وە لە متأخرين الذهبي لە (الكاشف) دەڵێ : لايدري من هو ؟.

وە ابن حجر لە تقريب التهذيب دەڵێت : مجهول .

فەرموودەی : ٢٨

أخبرنا أبو كريب ، قال : أخبرنا وكيع ، عن حماد بن سلمة ، عن أبي المهزم ، عن أبي هريرة ، قال : نهى عن ثمن الكلب، إلا كلب الصيد .

ئەلباني دەڵێت : حسن.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث لا يصح من هذا الوجه .

واتە لەو ڕووەوە لەڕوی سەنەدەوە لاوازە ، وە دەڵێ :وأبو المهزم اسمه : يزيد بن سفيان. وتكلم فيه شعبة بن الحجاج، وضعفه.

دەڵێم : (أبو المهزم التميمي البصري) ضعيف.

هەريەك لە شعبة بن الحجاج وە يحيى بن معين وە أحمد بن حنبل وە أبو حاتم الرازي وە أبو زرعة الرازي وە الترمذي دەڵێن:ضعيف.

وە النسائي و الدارقطني دەڵێن : متروك .

ئەو فەرموودەی بەڕیوایەتی تر هاتووە لە سنن أبي داود و النسائي و الدارمي و احمد کەوا حسنن بەڵام ئەم سەنەدە لاوازە.

كتابُ الْأَحْكَامِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی ٢٩

قلت لقتيبة بن سعيد حدثكم محمد بن يحيى بن قيس المأربي ، قال : حدثني أبي ، عن ثمامة بن شراحيل ، عن سمي بن قيس ، عن شمير ، عن أبيض بن حمال ، أنه وفد إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فاستقطعه الملح فقطع له، فلما أن ولى قال رجل من المجلس : أتدري ما قطعت له ؟ إنما قطعت له الماء العد ، قال : فانتزعه منه، قال : وسأله عما يحمى من الأراك. قال : ما لم تنله خفاف الإبل، فأقر به قتيبة، وقال : نعم.

ئەلباني دەڵێت : حسن.

الترمذي دەڵێت :حديث أبيض حديث غريب، واتە ضعيف.

دەڵێم: لەڕووی سەنەدەوە دوو عیللەی تێدایە ئەوانیش :

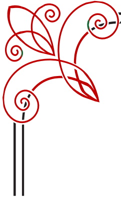

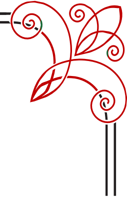
یەکەمیان : (سمي بن قيس اليماني) تێدایە مجهولە.

دووەمیان : وە (شمير) ی تێدایە کەوا : شبهـ مجهول.

كتاب الدِّيَاتُ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : .

فەرموودەی : ٣٠

نەصي فەرموودە:

حدثنا الحسين بن حريث ، قال : حدثنا الفضل بن موسى ، عن الحسين بن واقد ، عن يزيد الرقاشي ، قال : حدثنا أبو الحكم البجلي ، قال : سمعت أبا سعيد الخدري ، وأبا هريرة يذكران عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : " لو أن أهل السماء، والأرض اشتركوا في دم مؤمن لأكبهم الله في النار ".

الألباني وە محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب . واتە لاوازە هەم لەڕووی مەتن وە هەم لەڕووی سەنەدەوە .

دەڵێم : ئەو سەنەدە دوو عیللەی تێدایە :

(يزيد بن أبان الرقاشي) البصري (تــ ١٢٠ هــ) ضعيفة یەکەمیان :

پێشەوایانی سەلەف بە لاوازیان داناوە لەوانیش هەریەك لە :

شعبة بن الحجاج و يحيى بن سعيد القطان و يحيى بن معين و احمد بن حنبل و أبو حاتم الرازي و أبو زرعة الرازي و ابن حبان والدارقطني دەڵێن: ضعيف.

و أبو عبدالرحمن النسائي دەڵێت : متروك .

(أبو الحكم البجلي) تێدایە مجهولە. دووەمیان :

فەرموودەکانی : ٣٢-٣١-٣٠

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَقْتُلُ ابْنَهُ يُقَادُ مِنْهُ أَمْ لَا ؟

سەنەدی فەرموودە:

(حدثنا أبو سعيد الأشج ، قال : حدثنا أبو خالد الأحمر ، عن الحجاج بن أرطاة ، عن عمرو بن شعيب ، عن أبيه ، عن جده ، عن عمر بن الخطاب ، قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : " لا يقاد الوالد بالولد ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح .

الترمذي : لێی بێدەنگ بووە بەڵام لە فەرموودەی ١٣٩٩ وە ١٤٠١

تضعيفي هەموو ڕیوایەتەکان دەکات و دەڵێت :

وهذا حديث فيه اضطراب .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە : (حجاج بن الأرطأة) تێدایە

فيه مقال پێشووتر قسەمان لەسەری کردووە وە لاوازە .

وە ڕیوایەتی (عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده) فيه مقال.

وە بەهەمان شێوە لە ڕیوایەتی ١٤٠١ کەوا ئەلباني تصحیحي کردیە دەڵێت :

هذا حديث لا نعرفه بهذا الإسناد مرفوعا إلا من حديث إسماعيل بن مسلم، وإسماعيل بن مسلم المكي، قد تكلم فيه بعض أهل العلم من قبل حفظه.

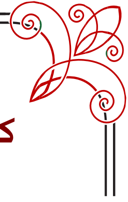
واتە بەلاوازی داناوە بەهۆی : (إسماعيل بن مسلم المكي)

النسائي والدارقطني دەڵێن : متروك .

وە کۆدەنگی پێشەوایانی الجرح والتعديل لە سەلەف لەسەریەتی لە بەلاواز دانانی .

كتابُ الْحُدُودِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٣٤

بَابٌ : مَا جَاءَ أَنْ لَا تُقْطَعُ الْأَيْدِي فِي الْغَزْوِ .

سەنەد و مەتنی حدیث:

(حدثنا قتيبة ، قال : حدثنا ابن لهيعة ، عن عياش بن عباس المصري ، عن شييم بن بيتان ، عن جنادة بن أبي أمية ، عن بسر بن أرطاة ، قال : سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول : " لا تقطع الأيدي في الغزو."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح .

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (عبدالله بن لهيعة) ی تێدایە.

کەوا ضعيفة لای زۆرینەی پێشەوایانی الجرح والتعديل له سەلەف .

فەرموودەی : ٣٥

حدثنا قتيبة بن سعيد ، حدثنا يعقوب - يعني الإسكندراني - عن عمرو ، عن المطلب ، عن جابر بن عبد الله ، قال : شهدت مع النبي صلى الله عليه وسلم الأضحى بالمصلى، فلما قضى خطبته نزل عن منبره، فأتي بكبش، فذبحه رسول الله صلى الله عليه وسلم بيده، وقال : " باسم الله، والله أكبر، هذا عني، وعمن لم يضح من أمتي ."

ئەلباني و محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب من هذا الوجه .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە دوو عیللەی تێدایە .

(عمر بن أبي عمرو ميسرة)(تـ ١٥٠ هـ) یەکەمیان:

فيه مقال . وثقه بعض و ضعفه بعض بەم شێوەیە :

يحيى بن معين وە النسائي وە الجوزجاني والدارقطني جرحيان کردووە .

احمد بن حنبل وە أبو حاتم الرازي وە أبوزرعة الرازي تعديليان کردووە .

(المطلب بن عبدالله بن حنطب)دووەمیان :

گوێی له جابر نەبووە .

ئیمام الترمذي دەڵێت : والمطلب بن عبد الله بن حنطب، يقال إنه لم يسمع من جابر. واتە دەڵێن گوێی لێنەبووە.

أبو حاتم الرازي له (المراسيل) دەڵێ : لم يسمع من جابر .

واتە (منقطعة) پچڕان لەسەنەدی هەیە والله أعلم .

أَبْوَابُ النُّذُورِ وَالأَيْمَانِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەکـانی : ٣٦-٣٧

بَابٌ : مَا جَاءَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنْ لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ .

فەرموودەکە : (**حدثنا قتيبة ، قال : حدثنا أبو صفوان ، قال : عن يونس بن يزيد ، عن ابن شهاب ، عن أبي سلمة ، عن عائشة ، قالت : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " لا نذر في معصية، وكفارته كفارة يمين ".**

ئەلباني دەڵێت : صحيح .

الترمذي دەڵێت : هذا حديث لا يصح ؛ واتە ئەو ڕیوایەتە صحيح نیە بۆ چی چونکە دەڵێت: ؟

لأن الزهري لم يسمع هذا الحديث من أبي سلمة، سمعت محمدا يقول : روى غير واحد منهم : موسى بن عقبة، وابن أبي عتيق، عن الزهري، عن سليمان بن أرقم، عن يحيى بن أبي كثير، عن أبي سلمة، عن عائشة، عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال محمد : والحديث هو هذا.

ابن شهاب ئەو فەرموودەیی له أبي سلمة گویٚ لێنەبووه ،

وەگوێم لە(محمد واته البخاري) بوو دەیگووت ، کۆمەڵێک ئەو فەرموودەیان ڕیوایەت کردووه لەوانیش :موسى بن عقبة

وابن أبي عتيق له الزهري له سليمان بن الأرقم له يحى بن أبي كثير له سلمة

دەڵێم:

لەڕووی سەنەدەوه رجالەکان هەمووی ثقة ن بەڵام وەك ئیمامی الترمذي عیللەی سەنەدەکەی دۆزیەوه کەوا ئەصل(ابن شهاب عن سليمان بن الأرقم) ه

دواتر لەفەرموودەی دواتر واته ژماره ١٥٢٥ سەنەدەکه بەو شێوه دەهێنێت حدثنا أبو إسماعيل الترمذي : محمد بن إسماعيل بن يوسف ، قال : حدثنا: أيوب بن سليمان بن بلال ، قال : حدثنا أبو بكر بن أبي أويس ، عن سليمان بن بلال ، عن موسى بن عقبة ، ومحمد بن عبد الله بن أبي عتيق ، عن الزهري ، عن سليمان بن أرقم ، عن يحيى بن أبي كثير ، عن أبي سلمة ، عن عائشة ، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : " لا نذر في معصية الله، وكفارته كفارة يمين ".

واته هەمان مەتن بەڵام بەسەنەدی جیاواز .

ئینجا دەڵێت : هذا حديث غريب، وهو أصح من حديث أبي صفوان عن يونس . واته ضعيف.

دەڵێم : (سليمان بن أرقم) متروك ه .

پێشەوایانی سەلەف بەو شێوە قسەیان لەسەر کردووە:

ئیمامی البخاري دەڵێت : تركوه .

أبو حاتم الرازي والنسائي و أبو داود والترمذي و الدارقطني دەڵێن : متروك .

وە يحيى بن معين وە احمد بن حنبل دەڵێن : ليس بشيء .

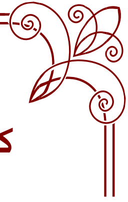
وە عمرو الفلاس وە مسلم دەڵێن : منكر الحديث .

واتە بەتوندی جرح کراوە و متروكە ، بۆیە دەبینین ئیمامی الترمذي لەژێر ئەو سەنەدە دەڵێ : غريب . چونکە دەزانێت سليمان بن أرقم ، متروکە والله اعلم .

كتاب السِّيَرِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٣٨

بَابٌ : كَرَاهِيَةُ بَيْعِ الْمَغَانِمِ حَتَّى تُقْسَمَ

حدثنا هناد ، قال : حدثنا حاتم بن إسماعيل ، عن جهضم بن عبد الله ، عن محمد بن إبراهيم ، عن محمد بن زيد ، عن شهر بن حوشب ، عن أبي سعيد الخدري ، قال : نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم، عن شراء المغانم حتى تقسم.

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن: صحيح.

الترمذي دەڵێت : وهذا حديث غريب. واتە لەڕووی مەتن و سەنەدەوە .

دەڵێم ئەو سەنەدە سێ عیللەی تێدایە :

یەکەمیان: (محمد بن إبراهيم الباهلي البصري) مجهول

أبو حاتم الرازي دەڵێت : مجهول .

دووەمیان: (محمد بن زيد العبدي) فيه مقال قال الدارقطني ليس بالقوي، وە شبهەی مجهولی لەسەرە

سێیەمیان :(شهر بن حوشب) فيه مقال

فەرموودەی : ٣٩

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ مَاتَ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنْ ثَلَاثٍ : الْكِبْرِ، وَالْغُلُولِ، وَالدَّيْنِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح.

الترمذي : لێی بێدەنگ بووە ، بەڵام لەڕیوایەتی ١٥٧٣ واتە ڕیوایەتێك دوای ئەوە دەڵێت : هَكَذَا قَالَ سَعِيدٌ : الْكَنْزُ. وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ فِي حَدِيثِهِ : الْكِبْرُ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ مَعْدَانَ. وَرِوَايَةُ سَعِيدٍ أَصَحُّ. ڕیوایەتی سعيد عن قتادة عن سالم عن معدان بن أبي طلحة عن عن ثوبان) ڕاسترە لە ڕیوایەتی أبو عوانة واتە فەرموودەی ژمارە ١٥٧٢ ، بەڵام ، ئەو ڕیوایەتەی ئیمامی الترمذي هەڵی بژاردووە مەتنی (شاذة)

دەڵێم : ئەو فەرموودە لەڕووی سەنەدەوە (منقطعة) چونکە

(سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ) گوێی لە (ثوبان) نەبووە ،

هەريەك لە پێشەوايانی وەك (يحيى بن معين و أبو حاتم الرازي و أحمد بن حنبل) هەموويان دەڵێن : لم يسمع من ثوبان .

ئيمامی ئەحمەد بن حەنبەل تەفاسيلی پێدەدا و دەڵێ :

(وليست هذه الأحاديث بصحاح) واتە هەموو ئەو ڕيوايەتانەی لەو بارەوە هاتوون (تضعيف) دەكات ، كەواتە جگە لەوەی مخالەفەی سەلەف لە سەنەد حوكميان داوە لە ناوەڕۆكيش بەهەمان شێوە كەوا عيللەيە.

فەرموودەی : ٤٠

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ، قَالَ : حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَمُرُّ بِقَوْمٍ فَلاَ هُمْ يُضَيِّفُونَا، وَلَا هُمْ يُؤَدُّونَ مَا لَنَا عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَقِّ، وَلَا نَحْنُ نَأْخُذُ مِنْهُمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنْ أَبَوْا إِلَّا أَنْ تَأْخُذُوا كَرْهًا فَخُذُوا ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح.

ئیمامی الترمذي دەڵێت : حسن .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە (ابن لهيعة) ی تێدایە کەوا کۆدەنگی هەیە لەسەر تضعيف کردنی لەسەلەف و خەلەف ، بەڵام، لەڕووی مەتنەوە (صحيحة) چونکە بەڕێگای تر ئیمامی البخاري و مسلم هێناویانە ، بەڵام ، وەك ڕوونە لێرەدا ئەگەر بەڕێگای تریش هاتووە کەوا صحيحە پێویستە بڵێن : ئەوسەنەدە بەو شێوە لاوازە ، چونکە ئەگەر وابێ ناتوانین بە هیچ فەرموودەیەك بڵێین (ضعيف)

کەواتە لێرەدا هیچ بەهایەك بۆ سەنەد نامێنێتەوە.

فەرموودەکـانی : ٤١-٤٢

حَدَّثَنَا هَنَّادٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً إِلَى خَثْعَمٍ فَاعْتَصَمَ نَاسٌ بِالسُّجُودِ، فَأَسْرَعَ فِيهِمُ الْقَتْلُ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَمَرَ لَهُمْ بِنِصْفِ الْعَقْلِ ، وَقَالَ : " أَنَا بَرِيءٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ يُقِيمُ بَيْنَ أَظْهُرِ الْمُشْرِكِينَ ". قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلِمَ. قَالَ : " لَا تَرَاءَى نَارَاهُمَا ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح .

ئیمامی الترمذي : لێی بێدەنگ بووە بەڵام لە ڕیوایەتی ١٦٠٥ دەڵێت : وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ جَرِيرٍ وَهَذَا أَصَحُّ. واتە : تضعيفي ڕیوایەتی یەکەم دەکات ،

سبحان الله ئەوە ئەو پەڕی ووردی و اتقانی ئەو پێشەوایانە ، چۆن و بەچ شێوەیەك ڕیوایەتی معلول دیاری دەکەن ، دواتر ئیمامی الترمذي : ڕوونتری دەکاتەوە و دەڵێت :

وَأَكْثَرُ أَصْحَابِ إِسْمَاعِيلَ، قَالُوا : عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بَعَثَ سَرِيَّةً، وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ جَرِيرٍ.

واته زۆرینەی قوتابیەکانی ئیسماعیل دەڵێن (عن قیس) ئینجا ڕاستەوخۆ له رسول الله وه واته (مرسل) .

وەدەڵێت :وَسَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ : الصَّحِيحُ حَدِيثُ قَيْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلٌ.

گوێم له محمد بن ئیسماعیل واته (البخاري) بوو دەیگووت :

ڕاستی ئەو ڕیوایەته قَيْسٍ عَنِ النَّبِيِّ مرسله .

قال الكردي : بۆ ئەوەی ڕوون بێت لای خوێنەر ، ئەو ڕیوایەته لەسەرەتادا سەنەدی(متصل) ە وه رجالەکانی ثقة ن بەڵام عیللەیەکی خەففی له سەنەدی هەیه ئەویش ئەوەیه زۆرینەی تری هاوەڵانی ئیسماعیل که ئەو ڕیوایەتەیان هێناوه له ئیسماعیل به (مرسل) هێناویانه نەك (متصل) بۆیه دەبینین لێرەدا دوو جیبالی علم ئەوانیش (البخاري و الترمذي) ئەو عیللەی سەنەدیان دیاری کردووه ، هەروەها ئەو فەرمووده ئیمامی ئەبوداود له سنن هێناویەتی بەژماره ٢٦٤٥ له کتابی الجهاد دا دواتر دەڵێت :

قَالَ أَبُو دَاوُدَ : رَوَاهُ هُشَيْمٌ، وَمَعْمَرٌ، وَخَالِدٌ الْوَاسِطِيُّ، وَجَمَاعَةٌ، لَمْ يَذْكُرُوا جَرِيرًا.

واتـە : مەبەستی ئەبو داود لێرەدا ئەوەیە هُشَیْمٌ، وَمَعْمَرٌ، وَخَالِدٌ الْوَاسِطِيُّ کە لە ئیسماعیل ڕیوایەتیان کردووە بێ جریر بووە واتە بەمرسلی هێناویانە ،

هەروەها ئیمامی النسائي لە سنن هێناویەتی بەژمارە ٤٧٨٠

بەو شێوە : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ قَيْسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هاوشێوەی الترمذي و أبو داود ...

واتە ئیمامی النسائي ڕاستەو خۆ بە (مرسل) هێناویەتی لە قیس لە پێغەمبەرەوە ، ئەمەش اتقان و ووردی ئەو پێشەوایانەی سەلەفمان بۆ دەردەخات .

بۆ ئەوەی لە هۆکاری عیللەی سەنەدی تێبگەن :

ئەو فەرموودە کەوا تصحیح کراوە لە لایەن هەندێک لە معاصرین و تضعیفیش کراوە لای پێشەوایانی سەلەف هۆکارەکەی ئەوەیە:

ئەو فەرموودە تەنها (أبو معاوية الضرير) کە ناوی (محمد بن خازم التميمي)ە لە ساڵی (١١٣ لەدايك بووە و لە ١٩٥) وەفاتی کردووە ، بەمرفوعي هێناویەتی ،ئەو ڕاویە سەلەف متفق بوونە لەسەر ئەوەی کەوا یەکێکە لە(أثبت أصحاب الأعمش) ە وەك (شعبة بن الحجاج و يحيى القطان و يحيى بن معين و احمد بن حنبل و علي ابن المديني و ابن نمير و أبو حاتم الرازي و أبو زرعة الرازي و أبوداود و النسائي و الدارقطني و ابن حبان .. هتد) هەموویان دەڵێن :

یەکێکە لە جێگیر ترین ڕاویەکان لەفەرموودەکانی (الأعمش)

وە زۆرینەیان (متفق) ن لەسەر ئەوەی کەوا (أبو معاوية) لە جگە لە الأعمش فەرموودەکانی (مضطرب ، اضطراباتي) تێدایە.

بۆیە دەبینین ئەو فەرموودەیە کەوا(ئەبو معاية) ڕەفعی کردیە سەلەف وەک لەپێشدا باسمان کرد قبوڵیان نەکردیە ، چونکە قوتابیەکانی تری (إسماعيل) کە ئەو فەرموودەیان لە قیس هێناوە (ڕەفع) یان نەکردووە بەڵکو بە مرسل هێناویانە ، والله أعلم

کەواتە لێرەدا زیرەکی و ووردی و لێهاتوویی پێشەوایانی سەلەفمان بۆ دەردەکەوێت بەراورد بە زانایانی سەردەم...

كتاب فَضَائِلِ الْجِهَادِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٤٣

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الصَّوْمِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ، قَالَ : حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ . عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، وَسُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، زَحْزَحَهُ اللَّهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا ". أَحَدُهُمَا يَقُولُ : " سَبْعِينَ "، وَالْآخَرُ يَقُولُ : " أَرْبَعِينَ ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

دەڵێم : وەك ڕوونە ئیمامی الترمذي تضعيفي دەكات ، بەهۆی سەنەدی چونكە (ابن ليهعة) ی تێدایە ، گەرچی مەتنەكەی بەڕێگای تر لە كتب الستة النسائي و ابن ماجة هێناویانە ، بەڵام ،مادام سەنەدی ضعفي تێدایە غير مقبولة ، پێچەوانەی معاصر بەداخەوە كەوا هیچ سەنێگێكیان بۆ پێشەوایانی سەلەف دانەناوە .

كتاب فَضَائِلِ الْجِهَادِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٤٤

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي ثَوَابِ الشُّهَدَاءِ

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْيَرْبُوعِيُّ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ كُلَّ خَطِيئَةٍ ". فَقَالَ جِبْرِيلُ : إِلَّا الدَّيْنَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِلَّا الدَّيْنَ ."

ئەلباني و محمد بن صبحي هتد .. دەڵێن : صحيح.

ئیمامی الترمذي دەڵێت : وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرٍ، إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَذَا الشَّيْخِ.

واته ئەو فەرموودە بەو شێوەیە غەریبە لەڕووی مەتن و لەڕووی سەنەدەوە ، وە نازانین جگە لەو شێخە کەسی لە(أبو بكر) ڕیوایەتی کردبێت.

دەڵێم : ئەگەر دیقەت بدەن ئیمامی أبو عیسی زۆر بەووردی تحقیقی کردووە چونکە دەڵێ جگە لەو شێخە مەبەستی شێخی خۆیەتی کە ناوی (يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْيَرْبُوعِيُّ الْكُوفِيّ) ە .

ئەو شێخە کە ئیمامی الترمذي ڕیوایەتی لێوە کردووە لاوازە،

وەك ئیمامی النسائي لە (الضعفاء والمتركين لا ٢٥٥) دەڵێت : لیس بشيء . کە ئەمەشیان جرحە بۆی .

بۆیە ئیمامی الترمذي دەڵێت :

وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ، فَلَمْ يَعْرِفْهُ، وَقَالَ : أَرَى أَنَّهُ أَرَادَ حَدِيثَ حُمَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ قَالَ : " **لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا، إِلَّا الشَّهِيدُ** ."

واتە پرسیارم لە محمد [البخاري) کرد لەبارەی ئەو فەرموودەوە

نەیناسیەوە ،وە گووتی : وا گوومان دەبەم مەبەستی ئەو فەرموودەیە بێت(**لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا، إِلَّا الشَّهِيدُ**)

فەرموودەیەك ئیمامی البخاري نەیناسێت و تصحیحي نەكات چۆن دەكرێ ڕاست بێت ، بۆیە ئەو فەرموودە لە مجموعي كتب التسعة ئیمامی أبو عیسی بە تفرد هێناویەتی ، بەڵام ، بە ڕێگای تر لە كتب الستة و مسلم هاتووە بە صحیحي،

ئەوەی ئێمەش مەبەستمانە مخالەفە كردنی ئەحكامی سەلەفە لەڕووی سەنەدەوە لەلایەن ئەو محققانەوە .

فەرموودەی : ٤٥

حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ : مَرَّ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ بِشُرَحْبِيلَ بْنِ السِّمْطِ، وَهُوَ فِي مُرَابَطٍ لَهُ، وَقَدْ شَقَّ عَلَيْهِ وَعَلَى أَصْحَابِهِ، قَالَ : أَلَا أُحَدِّثُكَ يَا ابْنَ السِّمْطِ بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : بَلَى. قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ : " رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ ". وَرُبَّمَا قَالَ : " خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ، وَمَنْ مَاتَ فِيهِ وُقِيَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ، وَنُمِّيَ لَهُ عَمَلُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە ڕجالەکانی هەمووی ثقة و ئیمامن

بەڵام ، (منقطعة) بەهۆی (محمد بن المنكدر)

ئیمامی الترمذي لە ڕیوایەتی دواتر دەڵێت : وَحَدِيثُ سَلْمَانَ إِسْنَادُهُ لَيْسَ بِمُتَّصِلٍ، مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ لَمْ يُدْرِكْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ.

دەڵێ : ئەو فەرموودەیە سەنەدی متصل نیە چونکە محمد بن المنكدر نەگەیشتووە بە سلمان الفارسي .

سبحان الله لەووردی پێشەوایانی سەلەف ، وە ئەوەش بەڵگە و سەلمێنەری ئەوەیە کەوا کاتێ ئیمامی الترمذي دەڵێت : حسن ، مەبەستی تحسین کردن نیە وەک ئەوەی زۆرێک وا تێگەیشتوون ، چونکە وەك دەبینن لەو فەرموودەیە دەڵێت : حسن دواتر دەڵێ سەنەدی پچڕانی تێدایە ، بۆیە تێنەگەیشتن لە ئەحکام دەستەواژەی هۆکاری بەلا ڕێدا بردنی مەنهەجەکەیەتی ،

(محمد بن المنكدر) لە ساڵی ١٢٦ یان ١٣٦ هـ وەفاتی کردووە

بەڵام ، (سلمان الفارسي) لە ساڵی ٣٤ یان ٣٦ هـ وەفاتی کردووە

واتە ڕێك سەد ساڵیان نێوانە وەفاتیان بۆیە ئیمامی الترمذي دەڵێ : (لم يدرك) نەیگووتوە (لم يسمع) واتە هەر نەگەیشتووە بەو سەردەم چ بگات بە گوێ لێبوون .

بەڵام، ئەو فەرموودەیە مەتنەکەی بەڕێگای تری صحيح هاتووە .

فەرموودەی : ٤٦

حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى الْفَزَارِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سَيْفُ بْنُ هَارُونَ الْبُرْجُمِيُّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، عَنِ السَّمْنِ، وَالْجُبْنِ، وَالْفِرَاءِ ؟ فَقَالَ : " الْحَلَالُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ، وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ، وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : حسن.

الترمذي دەڵێت : (وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ).

واتە ئەو فەرموودەیە لە ڕووی مەتن و سەنەدەوە غەریبە

چونکە تەنها بەو سەنەدەو بە و مەتنە هاتووە ، وەدەڵێ وانازانم بەهیچ ڕێگایەکی تر هەبێ(مرفوع) تەنها بەو سەنەدە نەبێت.

وەدەڵێ : وَكَأَنَّ الْحَدِيثَ الْمَوْقُوفَ أَصَحُّ.واتە لێرەدا ئیمامی الترمذي بە (موقوف) ی داناوە (معلول بالوقف)

وەدەڵێت : وَسَأَلْتُ الْبُخَارِيَّ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ، فَقَالَ : مَا أُرَاهُ مَحْفُوظًا .

پرسیارم له البخاري کردووه به فەرموودەیەکی جێگیری دانەناوه واته به (شتێکی شاذ) ی داناوه چونکه سەلەف (غير محفوظ)

ئەو دەستەواژەیه بۆ ئەوه بەکار دێنن ، گەرچی لێرەدا ئەو سەنەدە غەریبه لەڕووی مەتنەوه وەلەڕووی سەنەدەوه ،

کەواته هەریەك له (البخاري و الترمذي) به (معلول بالوقف) یان داناوه.

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوه دوو عیللەی تریشی تێدایه ئەویش :

یەکەمیان: (سَيْفُ بْنُ هَارُونَ الْبُرْجُمِيُّ) تێدایه کەوا پێشەوایان به لاوازیان داناوه وەك : (يحيى بن معين و أحمد بن حنبل و البخاري و أبو زرعة الرازي و أبو داود السجستاني و النسائي و الدارقطني و ابن عدي و ابن حبان) هەموویان .

دووەمیان: (سليمان بن طرخان التيمي) ثقة یه بەڵام ، مدلسه ،ئەو ڕیوایەتەش معنعنه.

فەرموودەی : ٤٧

حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ مَرْوَانَ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ نَبْهَانَ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْتَعِلَ الرَّجُلُ وَهُوَ قَائِمٌ.

ئەلبانی و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح .

الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ .

دواتر دەڵێ : وَرَوَى عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقِّيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ لَا يَصِحُّ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ . واتە ئەو فەرموودەیە بەڕێگای تر هاتووە لە قتادة لە أنس بەڵام ، هەردوو فەرموودەکە صحیح نین ، لای ئەهلی علم ،

کەواتە : لێرەدا ئیمامی أبو عیسی ئیجماعێکی قەولی نەقڵ دەکات ، چونکە دەڵێ لای(ئەهلی علم)

دواتر دەڵێت :

وَالْحَارِثُ بْنُ نَبْهَانَ لَيْسَ عِنْدَهُمْ بِالْحَافِظِ، وَلاَ نَعْرِفُ لِحَدِيثِ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ أَصْلاً.

دەڵێم : (الحارث بن نبهان الجرمي) ضعيف و متروك و منكر الحديث ،

هەريەك لە (أحمد بن حنبل و أبو حاتم الرازي و البخاري و ابن عدي) دەڵێن : منكر الحديث.

وە هەريەك لە (يحيى بن معين و أبو زرعة الرازي و علي ابن المديني و أبو داود و الدارقطني و الجوزجاني) دەڵێن:ضعيف ، ليس بشيء ،

وە هەريەك لە : (النسائي و أبو حاتم الرازي) دەڵێن : متروك .

كەواتە : ئەو سەنەدە جگە لەوەی ئیمامی الترمذي تضعيفي كردووە سەنەدی زۆر بێهێزە بەهۆی (الحارث بن نبهان) .

فەرموودەی : ٤٨

حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ السِّمْنَانِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقِّيُّ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَنْتَعِلَ الرَّجُلُ وَهُوَ قَائِمٌ

ألباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح

الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. واتە تضعيفي كردیە .

وەدەڵێت : وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ : وَلَا يَصِحُّ هَذَا الْحَدِيثُ، وَلَا حَدِيثُ مَعْمَرٍ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

واتە ئیمامی البخاري دەڵێت : نە ئەو فەرموودەیە و نە فەرموودەی تری مَعْمَرٍ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ صحيح نیە .

دەڵێم : ئەگەر دیقەت بدەن دوو پێشەوای گەورەیی ئوممەت ئەو ڕیوایەتە تضعیف دەکەن ، کەچی هیچ حسابێکیان بۆ ڕەئی ئەو دوو ئیمامە نەکردووە .

هەروەها لە ڕووی سەنەدەوە (سُلَيْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الرَّقِّيّ)

تێدایە هەریەك لە (يحيى بن معين و أبو زرعة الرازي و النسائي و العقيلي) بەلاوازیان داناوە .

فەرموودەی : ٤٩

حَدَّثنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ ، قَالَتْ : قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَلَهُ أَرْبَعُ غَدَائِرَ.

ئەلباني و محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ.

وه دەڵێ : قَالَ مُحَمَّدٌ : لَا أَعْرِفُ لِمُجَاهِدٍ سَمَاعًا مِنْ أُمِّ هَانِئٍ.

محمد واته ئیمامی البخاري دەڵێ : نەمزانیوه مجاهید گوێی له أم هانئ بوو بێت .

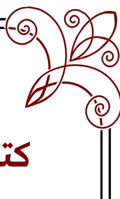
کەواته هەریەك له و دوو پێشەوایه (الترمذي و البخاري)

ئەو فەرموودەیه به (متصل) دانانێت بەڵکو (منقطع) چونکه

مجاهید گوێی له أم هانئ نەبووه ، ئەوەشیان عیللەی خەففیه له سەنەددا جگه له مجتهدی سەلەفی ئوممەت بەزەحمەت درك بەو عیللەیه دەکەن .

كتاب الْأَطْعِمَةِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فەرموودەی : ٥٠

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الزَّيْتِ

حدثنا يحيى بن موسى ، قال : حدثنا عبد الرزاق ، عن معمر ، عن زيد بن أسلم ، عن أبيه ، عن عمر بن الخطاب ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " كلوا الزيت، وادهنوا به ؛ فإنه من شجرة مباركة ."

دەلێم : لەڕووی سەنەدەوە ابن ماجەو الترمذي و الحاكم و البزار بەیەك سەنەد هێناویانە لە (عبدالرزاق الصنعاني)

عبدالرزاق الصنعاني اليماني : (١٢٦ هـ بۆ ٢٢١ هـ)

شیخ ثقة وە شێخی احمد و ابن معین و الذهلي و زۆرێکی تر بوە خاوەنی (مصنف عبدالرزاق) بەڵام ، لەکۆتایی تووشی تێکەڵی بوە وە زانایان جیاوازیان لەو ریوایەتانەی لە کتێب یان حفظ ی کردوونی .

معمر بن راشد الأزدي : لە (٩٦ هـ بۆ ١٥٠ هـ) ئیمام و ثقة بووە یەکێکە لەوانەی علي ابن المديني دەڵێ :

زيد بن أسلم القرشي العدوي : (تـ ١٣٦ هـ) یەکێکە لە تابعین وە ثقة یە .

أسلم القرشي العدوي : (تـ ٨٠ وە دەڵێن دوای ٦٠) یەکێکە گەورە تابعین و گوێی لە (عمر بن الخطاب) بووە.

واتە : ئەو فەرموودە لە ڕووی ڕووکەشی سەنەدیەوە صحیحة بەڵام ، عیللەیەکی هەیە کەوا پێشەوایانی سەلەف دیاریان کردووە بەو شێوە :

أحمد بن حنبل :

یەکەمیان : پێشەوا ئەبو داود لە(مسائل أحمد) دەڵێ:

سألت أحمد عن حديث عبد الرزاق، عن معمر، عن زيد بن أسلم، عن أبيه، عن عمر، عن النبي : «**كلوا الزيت وادهنوا به؛ فإنها شجرة مباركة**» ؟ فقال: هذا حدثنا به عبد الرزاق، عن معمر، عن زيد بن أسلم، عن أبيه، ليس فيه عمر .

پرسیاری ئەو فەرموودەیەم ... لە أحمد کرد ؟ فەرمووی :

ئەوە بۆی باسکردین عبد الرزاق، لە معمر، لە زید بن أسلم، لەباوکیەوە ، بەڵام، عمری تێدا نیە . ("مسائل أحمد" ١٨٧٧)

دەڵێم : واتە مەبەستی ئەوەیە (مرسلە)

یحیی بن معین :

دووەمیان: عباس الدوري دەڵێ : پرسیارم لەبارەی ئەو فەرموودە لە

(یحیی بن معین) کرد ؟

گووتی : لیس هو بشيء؛ إنما هو عن زيد مرسلا .

واتە : بەهەمان شێوە ئەویش بە (مرسل) ی داناوە . (تأريخ الدوري ٥٩٥)

ئیمامی البخاري :

سێیەمیان : ئیمامی أبو عیسی الترمذي دەڵێ

سألت محمدا عن هذا الحديث فقال: هو حديث مرسل قلت له: رواه أحد عن زيد بن أسلم غير معمر؟ قال: لا أعلمه .

واتە پرسیاری ئەو فەرموودەم لە(البخاري) کردووە گووتی:

ئەوە فەرموودەیەکی (مرسلە) پێم گووت : ئایا کەسی تر جگە لە معمر ئەو فەرموودەیەیی ڕیوایەت کردووە لە زید بن أسلم ؟

گووتی : نەمزانیوە ، یاوانازانم . (العلل الكبير للترمذي ، كتاب الأطعمة ، باب أكل الزيت ،٥٧٠)

چوارەمیان: ئیمامی الترمذي

بە (مضطرب) ی داناوە بەهۆی(عبدالرزاق)

وەك دەڵێت : هذا حديث لا نعرفه إلا من حديث عبد الرزاق عن معمر، وكان عبد الرزاق يضطرب في رواية هذا الحديث . (سنن الترمذي ١٨٥١)

جگە لەوانەش هەریەك لە (البزار و العقيلي) بەلاوازیان داناوە.

هەروەها ئەو فەرموودە بە ڕیوایەتی تر هاتووە هەریەک لە: (أحمد ١٦٠٥٤,١٦٠٥٥ وە الترمذي ١٨٥٢ وە الدارمي ٢٠٩٦ وە ابن ماجه ٣٣٢٠)

هێناویانە لە سفيان ، عن عبد الله بن عيسى ، عن عطاء - وليس بابن أبي رباح - عن أبي أسيد الأنصاري قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : **"كلوا الزيت ؛ فإنه مبارك، وائتدموا به وادهنوا به ؛ فإنه يخرج من شجرة مباركة ."**

سفيان الثوري : شێخ الإسلام و سيد الزهاد وە أمير المؤمنين لە حديث پێشەوا و سەرمەشقی زانستە لە ئەهلی كوفە ، لە (٩٦ هـ بۆ ١٦١ هـ) .

عبدالله بن عيسى الأنصاري : لە (تـ ١٣٠ هـ) ثقة بووە لای پێشەوایانی وەك : (أحمد بن حنبل و ابن معين و أبو حاتم و النسائي وابن حبان هتد)

تەنیا (علي ابن المديني) جرحی کردووە .

عطاء الشامي الأنصاري : شبهـ مجهول .

هەموو ڕیوایەتەکان دەچێتە سەر (عطاء الشامي) بەڵام ، لەکتوبەکانی رجال معلوماتێکی ئەو تۆی لەسەر نەهاتووە ، المزي لە(تهذيب الكمال) هێناویەتی هیچ معلوماتێکی لەسەر نەگووتوە.

وە الذهبي لە ميزان الإعتدال بە ژمارە (٥٦٥٦) هێناویەتی و دەڵێ : لين البخاري حديثه .

دەڵێم : لين ، جۆرێکە لە جرح کەوا زانایان بەکاریان هێناوە واتە بوخاری فەرموودەکـەی بەلاواز داناوە .

وە (أبو جعفر العقيلي) لە (الضعفاء الكبير) بەژمارە (١٤٣٩)

هێناویەتی زۆر بەکورتی لەسەر (عطاء الشامي) وەدەڵێت :

عطاء الشامي حدثني آدم بن موسى قال: سمعت البخاري قال: عطاء الشامي، عن أبي أسيد، روى عنه عبد الله بن عيسى، لم يقم حديثه .

واتە نەقڵی ئەقوالی پێشەوا البخاري دەکات لەسەر ئەو فەرموودەیەیی عطاء بەوەی ضعيفة .

ئینجا دەڵێت : وهذا الحديث حدثناه محمد بن إسماعيل قال: حدثنا زهير بن حرب قال: حدثنا وكيع قال: حدثنا سفيان، عن عبد الله بن عيسى، عن عطاء الشامي، عن أبي أسيد قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «كلوا الزيت وادهنوا به فإنه يخرج من شجرة مباركة» وقد روي هذا بغير هذا الإسناد من وجه أيضا ضعيف .

ئەو فەرمووده دەهێنێت له کۆتایی دا دەڵێت : ئەو فەرمووده ریوایەت کراوه به سەنەدی تری جگه لەوه ، هەروەها ئەویش

ضعيفة . دیقەت بدەن واته (العقيلي) هەردوو ریوایەته که

تضعيف دەکات.

لەکۆتاییدا الحمدلله توانیمان ئەو فەرمووده تصحيح کراوه کەوا ضعيفة جارێکی تر لەسەر مەنهەجی پێشەوایانی سەلەف بەیانی بکەینەوه.

فەرموودەکـانی : ٥١ – ٥٢

حدثنا ابن أبي عمر ، قال : حدثنا سفيان بن عيينة ، عن معمر ، عن الزهري ، عن عروة ، عن عائشة ، قالت : كان أحب الشراب إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم الحلو البارد .

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن :صحيح

الترمذي دەڵێت : هكذا روى غير واحد، عن ابن عيينة مثل هذا، عن معمر، عن الزهري، عن عروة، عن عائشة، والصحيح ما روي، عن الزهري، عن النبي صلى الله عليه وسلم، مرسلا.

واتە بەو شێوە کۆمەڵێکی تر لە ابن عيينة ڕیوایەتیان کردووە لە معمر لە الزهري لە عروة لە عائشة ، بەڵام ، صحيح ئەوەیە کەوا الزهري لە پێغەمبەر ڕاستەو خۆ ڕیوایەتی کردووە ، مرسلا،

واتە : بە(مرسل)ی داناوە.

دواتر ئیمامی الترمذي لە ڕیوایەتێك دواتر هێناویەتی بەو شێوە :

حدثنا أحمد بن محمد ، قال : أخبرنا عبد الله بن المبارك ، قال : أخبرنا معمر ، ويونس ، عن الزهري ، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سئل : أي الشراب أطيب ؟ قال : " **الحلو البارد** ."

واتە ڕاستەو خۆ بە (مرسل) هێناویەتی وە دەڵێت:

وهكذا روى عبد الرزاق، عن معمر، عن الزهري، عن النبي صلى الله عليه وسلم، مرسلا، وهذا أصح من حديث ابن عيينة - رحمه الله.

بەو شێوەیە عبدالرزاق ڕیوایەتی کردووە لە معمر لە الزهري لە پێغەمبەرەوە صلى الله عليه وسلم بە مرسەلی ، وە ئەو ڕیوایەتە ڕاستترە لە ڕیوایەتی(ابن عيينة) .

دەڵێم : هۆکاری ئەو عیللە خەفیە ئەوەیە :

ابن المبارك بە مرسل هێناویەتی لە معمر .

ابن بكير دەڵێ : پرسیاری أثبت أصحاب (معمر بن راشد) م لە أبو الحسن الدارقطني کرد ؟ فەرمووی : هشام ئینجا ابن المبارك. (سؤلات ابن بكير للدارقطني لا ١٧٨/ ١٠٨

واتە ابن عيينة بە هێناویەتی لە معمر بە مرفوعی بەڵام ، ابن المبارك کە (أثبت أصحاب معمر دوای هشام ە) بە مرسل هێناویەتی .

ابن أبي حاتم الرازي دەڵێ : پرسیاری ئەو فەرموودەیەم له أبو زرعة الرازي کرد فەرمووی : المرسل أشبه . واته مرسل ڕاستره و تەواو تره وەك له ڕەفع.؟ (العلل لابن أبي حاتم جـ ٤ لا ٤٨٨ ڕیوایەتی ١٥٨٨)

وه أبو الحسن الدارقطني له العلل به (مرسل) ی دادەنێ واته تصحیح ی ڕەفع ناکات بەڵکو مرسل تصحیح دەکات (العلل للدارقطني " (٥/٢٦/ي)

فەرموودەی : ٥٣

حدثنا أبو حفص عمرو بن علي ، قال : حدثنا خالد بن الحارث ، قال : حدثنا شعبة ، عن يعلى بن عطاء ، عن أبيه ، عن عبد الله بن عمرو ، عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال : " رضا الرب في رضا الوالد، وسخط الرب في سخط الوالد ."

(الترمذي ١٨٩٩ وە البخاري لە الأدب المفرد ٢ وە ابن حبان لە صحيح ابن حبان ٤٢٩ وە المستدرك للحاكم ، كتاب البر و الصلة ٧٢٤٩ وە البغوي لە شرح السنة ٣٤٢٤ هێناویانە هەموویان لە عطاء العامري.)

ئەلباني و محمد و شاكر دەڵێن : صحيح

الترمذي : بە(معلول بالوقف) ی داناوە.

دەڵێم : [الكردي] ئەو فەرموودە بە [رفع] و بە [وقف] هاتوە , البخاري لە الأدب المفرد و الترمذي لە سنن بە [موقوف] هێناویانە لە غندر ئەو یش لە شعبة.

وه الترمذي و ابن حبان به [مرفوع] هێناویانه له خالد بن الحارث ئەویش له شعبة.

وه الحاكم له المستدرك هێناویەتی به [مرفوع] له عبدالرحمن بن مهدي ئەویش له شعبة.

ئیمامی أبو عیسی الترمذي تصحیحي [وقف] ی کردووه.

دەڵێم : ئەو فەرمووده هەمووی به مرفوع و بەموقوف دەچێته سەر (شعبة بن الحجاج) ئەوانەی به(رەفع) هێناویانه (عبدالرحمن بن مهدي و خالد بن الحارث) هەردووکیان ثقة ن و ئیمامن ، بەڵام،(غندر) که به وەقف هێناویەتی لەشعبة بەهەمان شێوه یەکێکه له جێگیر ترین هاوەڵانی(شعبة بن الحجاج)

عبدالرحمن بن مهدي خۆی دەڵێ : غندر لەمن(ثبت) تره له شعبة وه ابن المبارك دەڵێ : جێگیرترینه لەپێش عبدالرحمن و خالد وه أبو حاتم الرازي دەڵێ : ثقة في الشعبة .

تەنیا الدارقطني دەڵێ : جێگیرترین هاوەڵی شعبەیه بەڵام ، دوای عبدالرحمن و خالد ، بۆیه الترمذي وەقف ی هەڵبژاردووه .

ئینجا هەموو ریوایەتەکان لە شعبة ئەویش لە یعلي بن عطاء ئەویش لە باوکی لە(عبدالله بن عمرو)

یعلي بن عطاء العامري : (ت ١٢٠ هـ) ثقة یه .

عطاء العامري الطائفي : مجهوله .

هەموو ڕیوایەتەکان دەچێتە (عطاء العامري الطائفي) تێدایە کەوا مجهوله.

ئەوەی گەڕام بۆی معلوماتێکی ئەوتۆی لەسەر نەبوو العقیلي نەیهێنابوو وە المزي بەهەمان شێوە ئەوەی هەبوو الذهبي لە (میزان الإعتدال ٥٦٦٢) دەڵێ : نانسرێت ئیللا بەهۆی کوڕەکەی نەبێت واتە مجهوله .

واتە دوو عیللەی تێدایە:

یەکێکیان مرفوع نیە ، بەڵکو موقوفة.

دووەمیان : مجهولی تێدایە . بۆیە فەرموودەیەکی ضعیفة و جێگیر نەبووە لە پێغەمبەر صلى الله علیه وسلم .

فەرموودەی : ٥٤

حدثنا محمد بن مرزوق ، قال : حدثنا عبيد بن واقد ، عن زربي قال : سمعت أنس بن مالك يقول : جاء شيخ يريد النبي صلى الله عليه وسلم، فأبطأ القوم عنه أن يوسعوا له، فقال النبي صلى الله عليه وسلم : " ليس منا من لم يرحم صغيرنا، ويوقر كبيرنا ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب.

دواتر دەڵێت : وزربي له أحاديث مناكير، عن أنس بن مالك وغيره.

واتە : (زربي) کە راوی فەرموودەکەیە لە أنس دەڵێ فەرموودەی منکری لە أنس بن مالك و جگە لەویش ڕیوایەت کردووە ، واتە ئەو فەرموودەیە بە منکر دادەنێ ، ئەوەش دەلالەتە لەوەی لەوەی ئەو پێشەوایە لەو پەڕی اتقان و ووردی دا بووە لەدەربڕینی مصطلح دا.

دەڵێم : ئەو فەرموودە دوو عیللەی تێدایە ئەوانیش بریتین لە:

یەکەمیان: عبيد بن واقد القيسي : أبو حاتم الرازي و ابن عدي الجرجاني بەلاوازيان داناوه .

دووەميان: زربي بن عبد الله الأزدي : مجروح.

ئيمامی البخاري دەڵێ : فيه نظر .

وه ابن حبان له المجروحين هێناويەتی و دەڵێ : منكر الحديث.

هەروەها العقيلي و ابن عدي الجرجاني بەلاوازيـان داناوه .

فەرموودەی : ٥٥

حدثنا محمد بن رافع ، قال : حدثنا عبد الرزاق ، عن بشر بن رافع ، عن يحيى بن أبي كثير ، عن أبي سلمة ، عن أبي هريرة ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم " المؤمن غر كريم، والفاجر خب لئيم ". هذا حديث غريب لا نعرفه إلا من هذا الوجه.

ئەلباني و شوێن کـەوتوانی دەڵێن : صحيح.

الترمذي دەڵێ : هذا حديث غريب لا نعرفه إلا من هذا الوجه.

واتە بەلاواز دانانیەتی لە ڕووی سەنەد وە لەڕووی مەتنەوە چونکە هیچ پاڵپشتێکی تری بەهێزی نیە .

دەڵێم : ئەو فەرموودە لە ڕووی سەنەدەوە عیللەیەکەی بریتیە:

(بشر بن رافع الحارثي) منكر الحديث ، ضعيف.

پێشەوایان سەلەف زۆرینەیان متفق بوون لەسەر ئەوەی منكر الحديثة وەك (أحمد بن حنبل و يحيى بن معين و البخاري و أبو حاتم الرازي و النسائي و ابن عدي الجرجاني و العقيلي و ابن حبان و الدارقطني)

هەروەها ئەو فەرموودە بەڕێگای تر هاتووە لە : (احمد لە مسند بەژمارە ٩١١٨ وە أبو داود لە سنن ژمارە ٤٧٩٠)

لە ڕێگای سفيان ، عن الحجاج بن فرافصة ، عن رجل ، عن أبي سلمة ، عن أبي هريرة بەڵام ، هەردووکیان (مبهم) ی تێدایە .

کەواتە ئەو فەرموودە کەوا بە متابعە و شواهد تحسين کراوە هەموو ڕێگاکانی (ضعف) ی تێدایە .

فەرموودەی : ٥٦

حدثنا علي بن حجر ، قال : حدثنا علي بن مسهر ، عن عبد الرحمن بن إسحاق ، عن النعمان بن سعد ، عن علي ، قال : قال النبي صلى الله عليه وسلم : " إن في الجنة غرفا ترى ظهورها من بطونها، وبطونها من ظهورها، فقام أعرابي، فقال : لمن هي يا رسول الله ؟ قال : لمن أطاب الكلام، وأطعم الطعام، وأدام الصيام، وصلى لله بالليل والناس نيام ."

ئەلباني و محمد بن صبحي و شاكر دەڵێن : حسن.

الترمذي دەڵێت : هذا حديث غريب ،لا نعرفه إلا من حديث عبد الرحمن بن إسحاق، وقد تكلم بعض أهل الحديث في عبد الرحمن بن إسحاق .

غريب : واتە لەڕووی سەنەدەوە غەریبە بۆ؟ چونکە تەنها لەڕێگای (عبدالرحمن بن إسحاق)ەوە هاتووە وە مەتنەکەشی تەنها بەو شێوە هاتووە

دەڵێم : ئەو فەرموودە عیللەیەکی تێدایە ئەویش بریتیە لە : (عبدالرحمن بن إسحاق بن الحارث) ضعيف ، پێشەوایانی سەلەف بەلاوازیان داناوە وەك

احمد بن حنبل و أبو حاتم الرازي دەڵێن : منكر الحديث.

(يحيى بن معين و البخاري و أبو زرعة الرازي و النسائي و أبو داود السجستاني و ابن حبان و العقيلي و البزار) دەڵێن:ضعيف.

هەروەها ئیمامی الترمذي خۆی ئیشارەی بە لاوازی کردووە .

کـۆمەڵێك سەنەدی تر:

حديث:٥٧/٢٤٢

ئەلبانی دەڵێت : صحيح .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي أَبِي مَعْشَرٍ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ، وَاسْمُهُ نَجِيحٌ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ، لَا أَرْوِي عَنْهُ شَيْئًا،

واتە تضعيفي ئەو ڕیوایەتە دەکات بەهۆی (أبو معشر) دواتر قەولی البخاري دێنێت لەسەر تضعيف کردنی.

دەڵێم : [نجيح بن عبدالرحمن السندي ، أبو معشر] ضعيف.

يحيى بن سعيد القطان و يحيى بن معين و علي ابن المديني و أبو داود و النسائي و الدارقطني دەڵێن : ضعيف .

وە ئیمامی ئەحمد دەڵێت : مضطرب الحديث.

والبخاري دەڵێ : منكر الحديث وە ڕیوایەتی لێوە ناکەم.

وە ابن حبان لە مجروحین و أبو زرعة الرازي لە الضعفاء ، باسیان کردیە .

٥٨ :حدیث ٢٤٣ : بەهەمان شێوەی فەرموودەی سەرەو لە(أبو معشر) قسەمان لەسەری کرد ، وە ئیمامی البخاري ئەو سەنەدە بەلاواز دادەنێت .

فەرموودەی ٥٧

ئەو چەد فەرموودە تێکەڵە لە کتابەکانی پێشووتر وەک نوێژ و هتد.

٥٩ :بَابٌ : الرَّجُلِ يُصَلِّي لِغَيْرِ الْقِبْلَةِ فِي الْغَيْمِ

٣٧٤ حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ سَعِيدٍ السَّمَّانُ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ، فَلَمْ نَدْرِ أَيْنَ الْقِبْلَةُ، فَصَلَّى كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا عَلَى حِيَالِهِ ، فَلَمَّا أَصْبَحْنَا ذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَزَلَ : { فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ } .

ئەلبانی دەڵێت : حسن.

ئیمامی الترمذي دەڵێت : هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِذَاكَ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَشْعَثَ السَّمَّانِ، وَأَشْعَثُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو الرَّبِيعِ السَّمَّانُ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ.

بەلاوازی داناوە وە هۆکارەکەشی داناوە بەهۆی أشعث .

دەڵێم: [أَشْعَثَ السَّمَّانِ] ضعيف و شبهـ متروك يحيى بن سعيد و يحيى بن معين و علي ابن المديني و أحمد بن حنبل و النسائي دەڵێن :ضعيف و ليس بثقة .

وە البخاري و أبو حاتم الرازي و أبو زرعة الرازي دە ڵێن :

منكر الحديث ، ومضطرب الحديث .

و الفلاس و الدارقطني دەڵێن : متروك .

هەروەها [عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّه بن عاصم بن عمر الخطاب] تێدایە

کەوا ضعيفة ، پێشەوایانی سەلەف قسەیان لەسەر کردیە :

يحيى بن سعيد القطان و يحيى بن معين و أبو زرعة الرازي و النسائي و أبو الحسن الدارقطني وابن حبان دەڵێن :ضعيف.

و البخاري و أبو حاتم الرازي دەڵێن : منكر الحديث .

فسبحان الله ، ئیمامی الترمذي بەلاوازی داناوە وە دوو ڕاوی شديد الضعف ی تێدایە کەچی بە حسن ی داناوە !.

فەرموودەی : ٥٨

٦٠ :بَابٌ : الْإِمَامِ يَنْهَضُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ نَاسِيًا

٣٩١ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ : صَلَّى بِنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ ، فَنَهَضَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، فَسَبَّحَ بِهِ الْقَوْمُ، وَسَبَّحَ بِهِمْ، فَلَمَّا قضى صَلَاتَهُ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ وَهُوَ جَالِسٌ، ثُمَّ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَ بِهِمْ مِثْلَ الَّذِي فَعَلَ.ئەلبانی دەڵێت : صحيح.

ئیمامی الترمذي دەڵێت : وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي ابْنِ أَبِي لَيْلَى مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ : قَالَ أَحْمَدُ : لَا يُحْتَجُّ بِحَدِيثِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ : ابْنُ أَبِي لَيْلَى هُوَ صَدُوقٌ وَلَا أَرْوِي عَنْهُ ؛ لِأَنَّهُ لَا يَدْرِي صَحِيحَ حَدِيثِهِ مِنْ سَقِيمِهِ، وَكُلُّ مَنْ كَانَ مِثْلَ هَذَا فَلَا أَرْوِي عَنْهُ شَيْئًا .

لێرەدا ئیمامی الترمذي نەقڵی جرحی پێشەوایان دەکات لەسەر تضعیف کردنی [محمد بن عبدالرحمن بن أبي ليلى] هەریەك لە ئەحمد بن حنبل وە البخاري

وە[محمد بن عبدالرحمن بن أبي ليلى] هەریەك لە پێشەوایانی سەلەف وەك :

(شعبة بن الحجاج و يحيى بن سعيد القطان و يحيى بن معين و علي ابن المديني و أبو زرعة الرازي و احمد بن حنبل و البخاري)

و النسائي و الدارقطني دەڵێن : ضعيف .

فەرموودەی : ٥٩

بَابٌ : مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ السَّدْلِ فِي الصَّلَاةِ ٦٢:

٤٠٣ حَدَّثَنَا هَنَّادٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ عِسْلِ بْنِ سُفْيَانَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ السَّدْلِ فِي الصَّلَاةِ.ئەلبانی دەڵێت : حسن وە لە صحيح أبي داود کە خۆی ناوی لێناوە لە فەرموودەی ٦٥٠ .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعًا، إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عِسْلِ بْنِ سُفْيَانَ،

واتە ئەو فەرموودە لە هیچ ڕێگایەکی ترەوە بەمرفوعی نەهاتووە جگە لە ڕێگای [عِسْلِ بْنِ سُفْيَانَ] نەبێت . کە ضعيفة .

دەڵێم : پێشەوایانی سەلەف بەو شێوە قسەیان لەسەر کردیە :

ئیمامی البخاري دەڵێت : عنده مناكير ، واتە فەرموودەی منکری لایە ، وە لە [الضعفاء] دا دەڵێت : فيه نظر .

أبو حاتم الرازي دەڵێت : منكر الحديث .

وه أحمد بن حنبل وه يحيى بن معين وه ابن سعد وه النسائي و ابن عدي دەڵێن :ضعيف.

واته سەلەف متفق بوونه لەسەر بەلاواز دانانی .

فەرموودەی : ٦٠

بَابٌ : كَرَاهِيَةُ التَّشْبِيكِ بَيْنَ الْأَصَابِعِ فِي الصَّلَاةِ :

٤١١ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ، قَالَ : حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ رَجُلٍ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ثُمَّ خَرَجَ عَامِدًا إِلَى الْمَسْجِدِ، فَلَا يُشَبِّكَنَّ بَيْنَ أَصَابِعِهِ ؛ فَإِنَّهُ فِي صَلَاةٍ ".ئەلبانی دەڵێت : صحيح وە لە سنن أبي داود بەژمارە ٥٦٢ كتاب الصلاة.

ئیمامی الترمذي دەڵێت : حديث كعب بن عجرة رواه غير واحد، عن ابن عجلان مثل حديث الليث، وروى شريك عن محمد بن عجلان، عن أبيه عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم نحو هذا الحديث وحديث شريك غير محفوظ.

دەڵێم : ئەگەر لێی ووردبینەوە ئیمام زۆر بەووردی تحقیقی کردیە دەڵێت : ئەو فەرموودە لەچەندەدان ڕێگەوە لە ابن عجلان ڕیوایەت کراوە وەك فەرموودەی[الليث] وە دەڵێ : شريك لە محمد بن عجلان لە باوکی لە أبو هريرة ریوایەتی کردووە ، بەڵام فەرموودەی[شريك] غير محفوظ واتە صحیح نیە وە شاذة.

دەڵێم : هەموو ڕیوایەتەکان مجهول و مبهمی تێدایە ئەو ریوایەتەی سنن الترمذي [مبهم] ی تێدایە .

بەڵام ئەلبانی لەهەموو ڕێگاکان دەڵێت : صحيح .

فەرموودەی : ٦١

:مَا جَاءَ أَنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الصَّلَاةُ

٤٣٧ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ نَصْرِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ : حَدَّثَنِي قَتَادَةُ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ حُرَيْثِ بْنِ قَبِيصَةَ قَالَ : قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَقُلْتُ : اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا. قَالَ : فَجَلَسْتُ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ ، فَقُلْتُ : إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي جَلِيسًا صَالِحًا، فَحَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَنْفَعَنِي بِهِ. فَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلُحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ، فَإِنِ انْتَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ، قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : انْظُرُوا هَلْ لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ ؟ فَيُكَمَّلُ بِهَا مَا انْتَقَصَ مِنَ الْفَرِيضَةِ، ثُمَّ يَكُونُ سَائِرُ عَمَلِهِ عَلَى ذَلِكَ ".ئەلبانی دەڵێ : صحيح .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : حديث أبي هريرة حديث حسن غريب من هذا الوجه .

حسن غريب لای ئیمامی الترمذي بەمانای تصحيح و تحسين نایەت.

قال الكردي : ئەو ڕیوایەتە سێ عیللەی تێدایە

یه‌که‌میان: [قتادة بن دعامة]ی تێدایه ثقة و ئیمامه به‌ڵام مدلسه

وه ئه‌و ڕیوایه‌ته‌ی معنعنه .

دووه‌میان: [الحسن البصري] تێدایه ئیمام و ثقة یه به‌ڵام مدلسه

وه ئه‌و ڕیوایه‌ته‌ش معنعنه .

سێیه‌میان : الحريث بن قبيصة یان قبيصة بن حريث .

ئیمامی البخاري ده‌ڵێت : في حديثه نظر .

وه ئیمامی النسائي ده‌ڵێ : لا يصح حديثه ، واته فه‌رمووده‌كانی لاوازن .

واته سه‌ره‌ڕایی هه‌بوونی سێ عیلله له‌و ڕیوایه‌ته که‌چی تصحيح كراوه ، ئێمه حه‌قمان به‌وه نیه له شوێنی تر چۆن هاتووه و به‌چ ڕیوایه‌تێک ، به‌ڵكو گه‌ر كه‌سێكی عه‌وام ئه‌و فه‌رمووده به‌و سه‌نه‌ده بخوێنێته‌وه .

فەرموودەی : ٦٢

:بَابٌ : الرَّكْعَتَانِ بَعْدَ الْمَغرِبِ، وَالْقِرَاءَةُ فِيهِمَا

٤٥٤ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَعْدَانَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ قَالَ : مَا أُحْصِي مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتينِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ بِـ (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) وَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) .ئەلبانی دەڵێت : حسن الصحيح.

وە لە سنن ابن ماجه بەژمارە ١١٦٦ كِتَابٌ : إِقَامَةُ الصَّلَاةِ وَالسُّنَّةُ فِيهَا. ا بَابٌ : مَا يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبَ. بەهەمان شێوە بە صحيح ی داناوە .

ئیمامی الترمذي دەڵێت : حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ مَسْعُودٍ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ عَاصِمٍ.

کە دەڵێ غریب : واتایی ئەوەیە تەنها لەو ڕێگایەوە هاتووە ئەویش[عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَعْدَان] ، واتە تصحیحي نەكرد .

دەڵێم : لەڕووی سەنەدەوە [عَبْد الْمَلِكِ بْنِ مَعْدَان] ضعيفة

أبو حاتم الرازي دەڵێت : ضعيف الحديث.

وه ئیمامی البخاري دەڵێت : فیه نظر.

وه أبو الفتح الأزدي و ابن حبان دەڵێن : منكر الحديث.

والنسائي دەڵێ : ليس بالقوي.

وه ابن عدي دەڵێت : لايتابع عليها ، واتە ئەو ڕیوایەتانەی دەیكات منكر و شاذن .

تەنانەت لە متأخرين وەك الذهبي و ابن حجر دەڵێن: ضعيف.

واتە : ئەو فەرموودە لەڕووی سەنەدەوە هەرکەسێک ڕیوایەتی کردبێ ئیللا دەچێتەوە سەر (عبدالملك) وەك أبو عیسی ، باسی کرد ، وە عبدالملك یش ضعيفة لەلایەن پێشەوایانی الجرح والتعديل.

ئەوەی بینیتان و خوێندتانەوە تەنها دڵۆپێك بوو یان بڵێین : بەشێکی زۆر کەم بوو لە هەڵەو مخالەفات و لادان لە مەنهەجی

سەلەف وەک لە پێشەکی باسم کرد تەنها لە سنن الترمذي وە لە بەشێکی سنن الترمذي ، چونکە گەر تێکڕای فەرموودەکانی سنن الترمذي بێنم ئەوا سەدان فەرموودە دەکات ئەوکات خوێنەر بێتاقەت دەکات ، جگە لەوە لە سنن أبو داود بەهەمان شێوە لە سنن ابن ماجە و ئەوانی تریش ، وە کتوبەکانی تری جگە لە

سنن وەك الأدب المفرد للبخاري الخ ، بۆیە گەر بێت هەمان مامەڵەی سەلەف بکەین لەگەڵیان ئەوا دەبێ بڵێین : (ناتوانرێ و ناکرێ بەهیچ جۆرێک پشت بە تحقیقات و تعلیقاتیان ببەسترێ)

چەند مخالەفاتێکیان لەسنن النسائي

چەند فەرموودەیەك کەوا خوودی نووسەری کتێب واتە (أبو عبدالرحمن احمد بن شعیب النسائي) بە (معلول)ی داناوە واتە ئەو فەرموودەی تضعیف کردووە بەیەکێک لەهۆکارەکان لەوانیش:

- یان بەهۆی ئەوەی مرسلە.
- یان بەهۆی ئەوەی مەتنی منکرە.
- یان بەهۆی ئەوەی حدیث چۆتە نێو حدیثێکی تر.

واتە بەهۆی عیللەیەك بەڵام ، عیللەیەکی (خەفی) نارِون کەوا هەستی پێناکات ئیللا حافظ و ناقد نەبێ ، بێگوومان پێشەوا (النسائي) یەکێکە لە ناقد ترین پێشەواکانی سەلەف بەجۆرێك ئیمامی الدارقطني دەڵێت : ابو عبدالرحمن النسائي لەپێش هەموو ئەوانەیەوە لەو زانستە لەسەردەمی خۆیدا.

مەبەستی لە زانستەکانی فەرموودەیە بەتایبەت نقد و العلل علم الرجال.

بۆیە ئەو پێشەوا بەرِێزە لە پێگەیەکی گەورەی زانستی دا بووە لەگەڵ ئەوەشدا مانای ئەوە نیە هەموو شتێکی تەواو بوو بێتن ، نەخێر بەڵکو هەڵەشی هەبووە بەڵام کەمترە بەراوردبە پێکان .

لێرەدا من بەپەلە تەنها فەرموودەکان دەخەمەڕوو دەڵێم فەرموودەی ژمارە ئەوە بە سەنەد و مەتنەوە دایدەنێم ئینجا قەولی النسائي لەژێریدا ،

واتە ئەو فەرموودانە دەکرێ لە شوێنی تر بە صحیح هاتبن وە هاتوونە بۆنمونە هەندێکیان لە بوخاری و هەندێکی لەمسلم هاتووە ، بەڵام ، بەسەنەدی جیاواز تر یان مەتنی جیاواز تر ، ئامانجی من تەنها دەرخستنی شتێکی بچووکە لەو هەزاران هەڵە و مخالەفاتەی ئەوانە دەرهەق بە پێشەوایانی سەلەف و مەنهەجیان فەرموودەکان لەتێکڕای(سنن النسائي)نیە بەڵکو لە (٧٠٠ تا ٢٤٠٠) واتە لەو نێوەندە دایە تەنها ئەو فەرموودانەی کەوا خوودی پێشەوا النسائي (بە معلول بالوقف یان إرسال یان مەتنی) چونکە جگە لەوە لەو نێوەدەدا واتە(٧٠٠ تا ٢٤٠٠) دەیان فەرموودەیتری تەواو ضعیف هەیە کەوا تصحیح کراوە وە هەندێ فەرموودەی صحیح تضعیف کراوە بەڵام ، بەشێوەی گشتی ئەوان زیاتر تساهلاتیان تێدایە وەك توندی لەمنهج.

خستنەڕووی فەرموودەکان بێ تەفاسیڵە تەنها بۆ معلوماتە بەهۆی نەبوونی کات وەرم نەگێڕاوە هەروەها گەر بگەڕێیەوە ئەسڵی باسەکە بۆت ڕووندەبێتەوە کەوا صواب لای پێشەوا النسائیە.

فەرموودەی یەکـــــەم:

فەرموودەی ژمارە :٩٢٣

قال النسائي : أَخْبَرَنِي هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو الزَّاهِرِيَّةِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ مُرَّةَ الْحَضْرَمِيُّ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، سَمِعَهُ يَقُولُ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَفِي كُلِّ صَلَاةٍ قِرَاءَةٌ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ". قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ : وَجَبَتْ هَذِهِ. فَالْتَفَتَ إِلَيَّ وَكُنْتُ أَقْرَبَ الْقَوْمِ مِنْهُ، فَقَالَ : " مَا أَرَى الْإِمَامَ إِذَا أَمَّ الْقَوْمَ إِلَّا قَدْ كَفَاهُمْ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَأٌ، إِنَّمَا هُوَ قَوْلُ أَبِي الدَّرْدَاءِ، وَلَمْ يُقْرَأْ هَذَا مَعَ الْكِتَابِ..

فەرموودەی دووەم:

فەرموودەی ژمارە ١٣٨٠:

قال النسائي : أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَشْعَثِ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ زُرَيْعٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَمُرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ تَوَضَّأَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَبِهَا وَنِعْمَتْ، وَمَنِ اغْتَسَلَ فَالْغُسْلُ أَفْضَلُ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : الْحَسَنُ عَنْ سَمُرَةَ كِتَابًا، وَلَمْ يَسْمَعِ الْحَسَنُ مِنْ سَمُرَةَ إِلَّا حَدِيثَ الْعَقِيقَةِ، وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ.

فەرموودەی سێیەم:

فەرموودەی ژمارە ١٤٠٤:

قال النسائي : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالاَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ : عَلَّمَنَا خُطْبَةَ الْحَاجَةِ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ، نَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ". ثُمَّ يَقْرَأُ ثَلاَثَ آيَاتٍ : " { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ }، { يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا }، { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا }."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : أَبُو عُبَيْدَةَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِيهِ شَيْئًا، وَلَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، وَلَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ.

فەرمودەی چوارەم:

فەرموودەی ژمارە :١٤٢٠:

قال النسائي : أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ زُبَيْدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ : قَالَ عُمَرُ : صَلَاةُ الْجُمُعَةِ رَكْعَتَانِ، وَصَلَاةُ الْفِطْرِ رَكْعَتَانِ، وَصَلَاةُ الْأَضْحَى رَكْعَتَانِ، وَصَلَاةُ السَّفَرِ رَكْعَتَانِ، تَمَامٌ غَيْرُ قَصْرٍ، عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى لَمْ يَسْمَعْ مِنْ عُمَرَ.

فەرموودەی پێنجەم:

فەرموودەی ژمارە : ١٦٦١:

قال النسائي : أَخْبَرَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ ، عَنْ حَفْصٍ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مُتَرَبِّعًا .

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : لَا أَعْلَمُ أَحَدًا رَوَى هَذَا الْحَدِيث غَيْرُ أَبِي دَاوُدَ، وَهُوَ ثِقَةٌ، وَلَا أَحْسِبُ هَذَا الْحَدِيث إِلَّا خَطَأً، وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ.

فەرموودەی شەشەم:

فەرموودەی ژمارە : ١٦٦٥:

قال النسائي : أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : أَنْبَأَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ - ثِقَةٌ - قَالَ : حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيِّ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ، فَرَكَعَ فَقَالَ فِي رُكُوعِهِ : " سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ ". مِثْلَ مَا كَانَ قَائِمًا، ثُمَّ جَلَسَ يَقُولُ : " رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي ". مِثْلَ مَا كَانَ قَائِمًا، ثُمَّ سَجَدَ فَقَالَ : " سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ". مِثْلَ مَا كَانَ قَائِمًا، فَمَا صَلَّى إِلَّا أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ، حَتَّى جَاءَ بِلَالٌ إِلَى الْغَدَاةِ .

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا الْحَدِيثُ عِنْدِي مُرْسَلٌ، وَطَلْحَةُ بْنُ يَزِيدَ لَا أَعْلَمُهُ سَمِعَ مِنْ حُذَيْفَةَ شَيْئًا، وَغَيْرُ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ : عَنْ طَلْحَةَ، عَنْ رَجُلٍ، عَنْ حُذَيْفَةَ.

فەرموودەی حەوتەم:

فەرموودەی ژمارە : ١٦٦٦

قال النسائي أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ ، قَالَا : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا الْأَزْدِيَّ ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " صَلَاةُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَثْنَى مَثْنَى ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا الْحَدِيثُ عِنْدِي خَطَأٌ، وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ.

فەرموودەی هەشتەم:

فەرمووده‌ی ژماره : ١٧٤٣

قال النسائي : أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا شَبَابَةُ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْتَرَ بِـ { سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى }.

ئه‌لبانی محمد بن صبحي ده‌ڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : لَا أَعْلَمُ أَحَدًا تَابَعَ شَبَابَةَ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ، خَالَفَهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ.

فەرموودەی نۆیەم:

فەرموودەی ژمارە : ١٧٨٢

قال النسائي : أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَثَّامُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ إِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ، وَيُخَفِّفُهُمَا.

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ.

فەرموودەی دەیــەم:

فەرمووده‌ی ژماره : ١٧٨٥

قال النسائي : أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ كَانَتْ لَهُ صَلَاةٌ صَلَّاهَا مِنَ اللَّيْلِ، فَنَامَ عَنْهَا كَانَ ذَلِكَ صَدَقَةً تَصَدَّقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ، وَكَتَبَ لَهُ أَجْرَ صَلَاتِهِ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ لَيْسَ بِالْقَوِيِّ فِيالْحَدِيثِ.

فەرموودەی یانزەیەم :

فەرموودەی ژمارە : ١٧٨٦

قال النسائي : أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ. فَذَكَرَ نَحْوَهُ.

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ لَيْسَ بِالْقَوِيِّ فِي الْحَدِيثِ.

فەرموودەی دوانزەم:

فەرمووودەی ژمارە :١٨١٥

أَخْبَرَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ - قَالَ مَرْوَانُ : وَكَانَ سَعِيدٌ إِذَا قُرِئَ عَلَيْهِ : عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَقَرَّ بِذَلِكَ وَلَمْ يُنْكِرْهُ، وَإِذَا حَدَّثَنَا بِهِ هُوَ لَمْ يَرْفَعْهُ - قَالَتْ : مَنْ رَكَعَ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الظُّهْرِ وَأَرْبَعًا بَعْدَهَا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ .

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : مَكْحُولٌ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ عَنْبَسَةَ شَيْئًا.

فەرموودەی سێزدەیەم:

فەرمودەی ژمارە : ١٨١٧

أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشُّعَيْثِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ صَلَّى أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ وَأَرْبَعًا بَعْدَهَا لَمْ تَمَسَّهُ النَّارُ . "

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا خَطَأٌ، وَالصَّوَابُ حَدِيثُ مَرْوَانَ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ.

فەرموودەی چواردەم:

فەرموودەی ژمارە : ١٩٤٥

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبِي ، قَالَ : حَدَّثَنَا هَمَّامٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ وَمَنْصُورٌ وَزِيَادٌ وَبَكْرٌ هُوَ ابْنُ وَائِلٍ، كُلُّهُمْ ذَكَرُوا أَنَّهُمْ سَمِعُوا مِنَ الزُّهْرِيِّ يُحَدِّثُ، أَنَّ سَالِمًا أَخْبَرَهُ، أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ، أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ يَمْشُونَ بَيْنَ يَدَيِ الْجَنَازَةِ. بَكْرٌ وَحْدَهُ لَمْ يَذْكُرْ عُثْمَانَ.

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا خَطَأٌ، وَالصَّوَابُ مُرْسَلٌ.

فەرموودەی پازدەیەم:

فەرموودەی ژمارە : ٢٠٩٦

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الْحَارِثِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ وَالنُّعْمَانُ بْنُ رَاشِدٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : مَا لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ لَعْنَةٍ تُذْكَرُ، كَانَ إِذَا كَانَ قَرِيبَ عَهْدٍ بِجِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُدَارِسُهُ كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ .

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا خَطَأٌ، وَالصَّوَابُ حَدِيثُ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ، وَأَدْخَلَ هَذَا حَدِيثًا فِي حَدِيثٍ.

فەرموودەی شازدەیەم:

فەرموودەی ژمارە : ٢١٠٣

أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَمِّي ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ : وَذَكَرَ مُحَمَّدَ بْنَ مُسْلِمٍ ، عَنْ أُوَيْسِ بْنِ أَبِي أُوَيْسٍ عَدِيدِ بَنِي تَيْمٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " هَذَا رَمَضَانُ قَدْ جَاءَكُمْ، تُفَتَّحُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَتُغَلَّقُ فِيهِ أَبْوَابُ النَّارِ، وَتُسَلْسَلُ فِيهِ الشَّيَاطِينُ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا الْحَدِيثُ خَطَأٌ.

فەرموودەی حەڤدەیەم:

فەرموودەی ژمارە ٢١٠٧

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ عَرْفَجَةَ قَالَ : عُدْنَا عُتْبَةَ بْنَ فَرْقَدٍ ، فَتَذَاكَرْنَا شَهْرَ رَمَضَانَ، فَقَالَ : مَا تَذْكُرُونَ ؟ قُلْنَا : شَهْرَ رَمَضَانَ. قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ النَّارِ، وَتُغَلُّ فِيهِ الشَّيَاطِينُ، وَيُنَادِي مُنَادٍ كُلَّ لَيْلَةٍ : يَا بَاغِيَ الْخَيْرِ هَلُمَّ ، وَيَا بَاغِيَ الشَّرِّ أَقْصِرْ ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا خَطَأٌ.

فەرموودەی هەژدەیەم:

فەرمووده‌ی ژماره : ٢١٥١

أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلَّادٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، قَالَ : حَدَّثَنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً ."

ئه‌لبانی محمد بن صبحي ده‌ڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : حَدِيثُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ هَذَا إِسْنَادُهُ حَسَنٌ، وَهُوَ مُنْكَرٌ، وَأَخَافُ أَنْ يَكُونَ الْغَلَطُ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ.

فەرموودەی نۆزدەیەم:

فەرموودەی ژمارە : ٢١٧٤

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَا تَتَقَدَّمُوا الشَّهْرَ بِصِيَامِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ، إِلَّا أَنْ يُوَافِقَ ذَلِكَ يَوْمًا كَانَ يَصُومُهُ أَحَدُكُمْ ."

ئەلبانی محمد بن صبحي دەڵێن : صحيح

قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ : هَذَا خَطَأٌ

ئەوەی تێبینیان کرد زۆرینەی عیللەکان لەسەنەد بوون وە زۆرینەی (معلول بوون بالإرسال) وە هەندێکیشی لەمەتن دا بوون کەوا سەنەدیان کێشەیان نەبوو بەڵام عیللەیەکی خەفی هەبوو لەسەنەدیدا کەوا ئیللا ئەهلی نقد و ئەهلی اجتهاد درکی پێدەکەن .

فهرست

